

**LOKALNI PLAN UPRAVLJANJA KOMUNALNIM
I NEOPASNIM GRAĐEVINSKIM OTPADOM
U OPŠTINI PLJEVLJA
(PERIOD 2016 – 2020)**

Pljevlja, 2016. godine

SADRŽAJ

1.	UVOD	3
1.1.	CILJ PLANA UPRAVLJANJA OTPADOM	4
1.2.	OSNOVNI PRINCIPI UPRAVLJANJA OTPADOM	5
1.3.	PRIMJENA PLANA	6
1.4.	ZAKONODAVNI OKVIR	7
1.4.1.	Nacionalni propisi	7
1.4.2.	Opštinski propisi	9
1.4.3.	Zakonodavstvo Evropske Unije	9
1.5.	INSTITUCIONALNI OKVIR	11
1.6.	REČNIK TERMINA	12
2.	POSTOJEĆE STANJE UPRAVLJANJA OTPADOM	14
2.1.	OSNOVNI PODACI O OPŠTINI PLJEVLJA	14
2.1.1.	Geografski položaj Pljevalja	14
2.1.2.	Saobraćaj i veze	15
2.1.3.	Stanovništvo opštine Pljevlja	17
2.2.	KOLIČINE I MJESTO NASTANKA KOMUNALNOG I NEOPASNOG GRAĐEVINSKOG OTPADA	22
2.2.1.	Komunalni otpad	23
2.2.2.	Građevinski otpad	28
2.2.3.	Otpadna ambalaža.....	29
2.2.4.	Biorazgradivi otpad.....	29
3.	ANALIZA POSTOJEĆEG STANJA UPRAVLJANJA OTPADOM U OPŠTINI PLJEVLJA	29
	DOO „ČISTOĆA“	29
3.1.1.	Materijalno-tehnička opremljenost DOO „Čistoća“	30
3.1.2.	Prikupljanje i odvoz komunalnog otpada	33
3.2.	LOKACIJE POSTOJEĆIH POSTROJENJA ZA PRERADU I ODSTRANJIVANJE OTPADA	34
3.3.	NEUREĐENA ODLAGALIŠTA.....	35
4.	PLAN UPRAVLJANJA OTPADOM ZA PERIOD 2016-2020. GODINE	37
4.1	PLANIRANJE	37
4.1.1.	Upravljanje komunalnim otpadom	39
4.2	LOKACIJA BUDUĆE TRANSFER STANICE.....	42
4.2.1.	Program sakupljanja i zbrinjavanja komunalnog otpada na području transfer stanice.....	43
4.2.2.	Zbrinjavanje opasnog komunalnog otpada	46
4.2.3.	Organizacija reciklažnog dvorišta.....	47
4.2.4.	Zbrinjavanje biološki razgradivog otpada.....	47
4.2.5.	Upravljanje građevinskim otpadom	49
4.2.6.	Upravljanje ambalažnim otpadom.....	50
5.	PROGRAM SAKUPLJANJA OTPADA IZ DOMAĆINSTAVA I PROIZVOĐAČA.....	51
6.	SANACIJA NEUREĐENIH ODLAGALIŠTA	52
7.	UPRAVLJANJE OTPADOM U ZAŠTIĆENOM PODRUČJU	54
8.	EDUKACIJA.....	55
9.	MJERE SPREČAVANJA NASTANKA ILI SMANJENJA KOLIČINE KOMUNALNOG OTPADA I NEGATIVNOG UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU	56
10.	REGIONALNO POVEZIVANJE	58
11.	AKCIONI PLAN SA DINAMIKOM REALIZACIJE	60
12.	DINAMIKA FINANSIRANJA I IZVORI SREDSTAVA	64

PRILOG 1: Opštinski propisi

- *Odluka o komunalnom uređenju ("Sl. list CG-Opštinski propisi" br. 37/08, 2/10, 22/11 i 18/15 od 08.06.2015.god.)*
- *Odluke o određivanju lokacije na kojoj će se privremeno skladištiti komunalni otpada sakupljen sa područja jedinice lokalne samouprave ("Sl.list CG-Opštinski propisibr.7/14 Odluka br. 030-55/2014-1 od 19.02.2014.god.).*
- *Odlukom o načinu privremenog skladištenja komunalnog otpada i uslovima zaštite životne sredine i zdravlja ljudi ("Sl.list CG -Opštinski propisi "br.21/13 Odluka br. 01-030-266 od 20.07.2013.god.).*

Na osnovu člana 23 stav 1 Zakona o upravljanju otpadom („Sl. list CG“, broj 64/11), i Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o upravljanju otpadom („Sl. list CG“, broj 39/16 od 29.06.2016) opština Pljevlja donosi Lokalni plan upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom za period od 2016-2020. godine

LOKALNI PLAN UPRAVLJANJA KOMUNALNIM I NEOPASNIM GRAĐEVINSKIM OTPADOM U OPŠTINI PLJEVLJA (PERIOD 2016 – 2020)

1. UVOD

Lokalni plan upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom u opštini Pljevlja za period 2016-2020.godine (u daljem tekstu Lokalni plan) je polazni, strateški dokument u ovoj oblasti kojima se definišu ciljevi upravljanja otpadom. Osnovni cilj plana je da doprinese održivom razvoju opštine putem selektovanja, sakupljanja, privremenog skladištenja, prevoza i obrade.

U okviru Lokalnog plana upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom prikazano je trenutno stanje u oblasti upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom sa osvrtom na količine, vrste otpada, način sakupljanja, tretiranja i zbrinjavanja otpada. Planom će biti definisani pravci i prioriteti, kao i dinamika i način rješavanja problema u skladu sa pozitivnim nacionalnim i EU zakonodavstvom iz oblasti upravljanja otpadom i iz oblasti zaštite životne sredine i izvršena analiza postojećih kapaciteta za upravljanje otpadom.

Na osnovu člana 23. Zakona o upravljanju otpadom („Sl. list CG“, broj 64/11, 39/16 od 29.06.2016.), opština Pljevlja donosi Lokalni plan upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom za period od 2016-2020. godine koji sadrži:

1) vrstu, količinu (masu) i porijeklo komunalnog otpada proizvedenog na teritoriji jedinice lokalne samouprave i procjenu vrste i količine (mase) komunalnog otpada koji će se proizvesti po godinama iz planskog perioda iz stava 1 ovog člana i njegovo porijeklo;

2) lokacije postojećih postrojenja i objekata za obradu komunalnog otpada, odnosno za jedinice lokalne samouprave koje nemaju izgrađenu deponiju, u skladu sa zakonom, lokacije na kojima privremeno skladište otpad iz člana 78 ovog zakona;

2a) informacije o neuređenim odlagalištima otpada i mjere za njihovu sanaciju ili rekultivaciju i način sprječavanja daljeg odlaganja otpada na tim lokacijama, kao i sanaciju i rekultivaciju privremenog skladišta komunalnog otpada iz člana 78 ovog zakona;

2b) lokacije postojećih postrojenja za preradu građevinskog otpada koji ne sadrži ili nije izložen opasnim materijama (u daljem tekstu: neopasni građevinski otpad) i objekata za zbrinjavanje neopasnog građevinskog otpada i/ili deponije za inertni otpad, odnosno za jedinice lokalne samouprave koje nemaju izgrađena postrojenja za preradu građevinskog otpada i objekte za zbrinjavanje neopasnog građevinskog otpada i/ili deponiju za inertni otpad u skladu sa zakonom, lokaciju za privremeno skladištenje neopasnog građevinskog otpada u skladu sa članom 78 ovog zakona;

2c) način organizovanja i obavljanja poslova upravljanja otpadom sa dijela teritorije jedinice lokalne samouprave koje je zaštićeno područje ili područje morskog dobra;

3) način i program odvojenog sakupljanja i transporta komunalnog i građevinskog otpada iz domaćinstava i od proizvođača koji ne podliježu obavezi donošenja plana upravljanja otpadom, uključujući i kabasti i drugi komunalni i građevinski otpad koji nije moguće odložiti na mjestima predviđenim za odlaganje komunalnog i građevinskog otpada;

4) opis aktivnosti koje se odvijaju u okviru reciklažnih dvorišta i transfer stanica i reciklažnih centara u cilju privremenog skladištenja komunalnog otpada, odnosno prerade;

5) mjere za sprječavanje nastajanja ili smanjenja količina komunalnog otpada i negativnih uticaja na životnu sredinu i zdravlje ljudi, obezbjeđivanje pravilnog upravljanja komunalnim otpadom;

6) način odvojenog sakupljanja i mjere za smanjenje količina biološki razgradivog otpada sadržanog u komunalnom otpadu koji se odlaže na deponijama;

7) dinamiku realizacije odabranih načina i postupaka upravljanja komunalnim otpadom;

8) akcioni plan i dinamiku finansiranja i izvore finansijskih sredstava za realizaciju lokalnog plana;

9) način jačanja javne svijesti o pravilnom postupanju sa komunalnim otpadom.

1.1. CILJ PLANA UPRAVLJANJA OTPADOM

Opšti cilj izrade Plana upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom je definisanje načina na koji će se doći do održivog načina upravljanja otpadom koji će zadovoljiti tražene standarde u pogledu zaštite životne sredine, ekonomske održivosti na zadovoljstvo cjelokupne društvene zajednice.

Specifični cilj je uspostavljanje sistema koji će omogućiti preporučeni i na EU nivou prihvaćeni način upravljanja ovim vrstama otpada kao i usvajanje takvog načina upravljanja otpadom.

Pored ispunjavanja zakonske obaveze, cilj izrade Lokalnog plana za opštinu Pljevlja je pronalaženje najboljih opcija za upravljanje otpadom u skladu sa Državnim planom upravljanja otpadom.

Svrha izrade Lokalnog plana je dugoročno uspostavljanje održivog sistema za upravljanje otpadom na nivou opštine na način koji ima minimalan štetni uticaj na životnu sredinu i zdravlje sadašnjih i budućih generacija, uz racionalno korišćenje resursa i poštovanje savremenih principa upravljanja otpadom, a uz koordinisano učešće svih subjekata upravljanja otpadom – resornih ministarstava, lokalnih vlasti, domaćinstava, privrednih i komercijalnih organizacija, nevladinih institucija, privatnog sektora i građana. To podrazumeva definisanje najprihvatljivijih modela za postizanje pune kontrole nad svim tokovima otpada od nastajanja, razdvajanja, sakupljanja, transporta, tretmana i deponovanja.

Sistem upravljanja otpadom treba da obezbedi smanjenje količine otpada, izdvajanje korisnih komponenata iz otpada, racionalno prikupljanje i skladištenje otpada, sagledavajući investiciona ulaganja i obučenosť zaposlenih za prelazak na novi sistem upravljanja otpadom. Lokalni plan obezbjeđiće da se:

- stekne potpuni uvid u sadašnju situaciju o upravljanju otpadom u opštini
- definišu ciljevi u upravljanju otpadom na nivou opštine u skladu sa domaćim zakonodavstvom
- definiše optimalni sistem za upravljanje otpadom
- definiše metod i optimalni rokovi za implementaciju plana

- definišu ukupna finansijska ulaganja kao i finansijska ulaganja za prioritetne delove plana koje je neophodno implementirati

Kao jedan od važnijih ciljeva Lokalnog plana je i obezbeđivanje odgovora na mnoga otvorena pitanja koja determinišu uspostavljanje potpuno novog sistema upravljanja otpadom, koji se zasniva na smjernicama Državnog plana upravljanja otpadom, Nacionalne strategije upravljanja otpadom Crne Gore, Zakonom o upravljanju otpadom, EU standardima i zakonskim mjerama koji određuju ovu oblast.

1.2 OSNOVNI PRINCIPI UPRAVLJANJA OTPADOM

Osnovni principi upravljanja otpadom koji se moraju uzeti u obzir prilikom implementacije Plana upravljanja otpadom u opštini Pljevlja su:

- Princip održivog razvoja

Održivi razvoj predstavlja integralni ekonomski, tehnološki, socijalni i kulturni razvoj uskladjen sa potrebama zaštite i unapredjenja životne sredine, koji omogućava sadašnjim i budućim generacijama zadovoljavanje njihovih potreba i poboljšanje kvaliteta života. Održivo upravljanje otpadom znači efikasnije korišćenje resursa, smanjenje količine otpada i postupanje sa njim na takav način da to doprinosi ciljevima održivog razvoja.

- Princip blizine

Princip blizine podrazumijeva da se otpad odlaže i tretira što je moguće bliže mjestu njegovog nastajanja da bi se u toku transporta otpada izbjegle neželjene posljedice na životnu sredinu. Prilikom izbora lokacija postrojenja za tretman ili skladištenje poštuje se princip blizine. Primjena ovog principa zavisi od lokalnih uslova i okolnosti, vrsta otpada, njegove zapremine, načina transporta i odlaganja, kao i mogućeg uticaja na životnu sredinu. Uspostavljanje ovog principa zavisi i od ekonomske opravdanosti izbora lokacije. Postrojenje za tretman ili deponija locira se dalje od mjesta nastajanja otpada, ako je to ekonomičnije. Većina otpada tretira se ili odlaže u oblasti, odnosno u regionu u kojem je nastala. Regionalno upravljanje otpadom obezbeđuje se razvojem i primjenom regionalnih strateških planova zasnovanih na evropskom zakonodavstvu i nacionalnoj politici.

- Princip predostrožnosti

U slučaju mogućih negativnih uticaja na životnu sredinu odsustvo naučne pouzdanosti ne može biti razlog za nepreduzimanje mjera za sprečavanje degradacije životne sredine.

- Princip „zagađivač plaća“

Princip „zagađivač plaća“ znači da zagađivač mora da snosi pune troškove posljedica svojih aktivnosti. Zagađivač snosi troškove vršenja mjerenja, koje zahtijeva državna uprava, da bi stanje životne sredine bilo na zadovoljavajućem nivou. Troškovi nastajanja, tretmana i odlaganja otpada moraju se uključiti u cijenu proizvoda.

- Princip primjene najpraktičnijih opcija za životnu sredinu

Princip najpraktičnijih opcija za životnu sredinu je sistematski i konsultativni proces donošenja odluka koji obuhvata zaštitu i očuvanje životne sredine.

Primjena najpraktičnijih opcija za životnu sredinu ustanovljava za date ciljeve i okolnosti opciju ili kombinaciju opcija koja daje najveću dobit ili najmanju štetu za životnu sredinu u cjelini, uz prihvatljive troškove i profitabilnost, kako dugoročno tako i kratkoročno.

- Princip hijerarhije

Hijerarhija upravljanja otpadom predstavlja redosled prioriteta u praksi upravljanja otpadom:

- prevencija stvaranja otpada i redukcija, odnosno smanjenje korišćenja resursa i smanjenje količina i/ili opasnih karakteristika nastalog otpada
- ponovna upotreba, odnosno ponovno korišćenje proizvoda za istu ili drugu namjenu
- reciklaža, odnosno tretman otpada radi dobijanja sirovine za proizvodnju istog ili drugog proizvoda
- iskorišćenje, odnosno korišćenje vrijednosti otpada (kompostiranje, povrat energije i dr.)
- odlaganje otpada deponovanjem ili spaljivanje bez iskorišćavanja energije, ako ne postoji drugo odgovarajuće rješenje.

- Princip odgovornosti proizvođača

Princip odgovornosti proizvođača ukazuje na odgovornost proizvođača da uspostavi sisteme sakupljanja istrošene opreme i da proizvode kreira tako da ih je lako reciklirati.

Proizvođač snosi najveću odgovornost jer utiče na sastav i osobine **proizvoda** i njegove ambalaže. Proizvođač je obavezan da brine o smanjenju nastajanja otpada, razvoju proizvoda koji su reciklabilni, razvoju tržišta za ponovno korišćenje i reciklažu svojih proizvoda.

1.3. PRIMJENA LOKALNOG PLANA

Lokalni plan upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom u opštini Pljevlja, urađen je na osnovu Zakona o upravljanju otpadom u Crnoj Gori („Sl. list CG“ broj 64/11, 39/16 od 29.06.2016) i Državnog plana upravljanja otpadom za period 2016-2020. godine.

Članom 23. Zakona o upravljanju otpadom, utvrđeno je da:

- lokalni plan donosi Skupština lokalne samouprave, za period na koji je donijet Državni plan;
- lokalni plan može da se mijenja i dopunjuje po potrebi;
- lokalni plan mora biti usaglašen sa Državnim planom; lokalni plan se radi ocjene usaglašenosti sa Državnim planom, dostavlja Ministarstvu na saglasnost

U tački 5 istog člana Zakona utvrđen je obavezni sadržaj lokalnih planova upravljanja otpadom. Za sprovođenje plana upravljanja otpadom odgovoran je izvršni organ jedinice lokalne samouprave.

Lokalni plan predstavlja strateške pravce upravljanja otpadom u opštini Pljevlja za period od 2016. do 2020. godine.

Jedinica lokalne samouprave je odgovorna za razvoj i primjenu politike upravljanja otpadom, tako što:

- 1) donosi lokalni plan upravljanja otpadom, obezbjeđuje uslove i stara se o njegovom sprovođenju
- 2) uređuje i obezbjeđuje uslove upravljanja otpadom u skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom
- 3) izdaje dozvole i saglasnosti u skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom
- 4) daje mišljenja na izdavanje saglasnosti i dozvola u skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom
- 5) donosi propise za izvršavanje Zakona o upravljanju otpadom
- 6) vrši i druge poslove utvrđene su Zakonom o upravljanju otpadom

Prema Zakonu o lokalnoj samoupravi („Sl. list RCG“ br. 42/03,28/04,75/05,13/06 i „Sl. list CG“ br.88/09, 3/10, 38/12, 10/14, 57/14 i 3/16), razvoj i sprovođenje politike upravljanja otpadom na lokalnom nivou od sakupljanja, transporta, reciklaže, do zbrinjavanja – odlaganja, su u nadležnosti opštine Pljevlja.

1.4. ZAKONODAVNI OKVIR

U pripremi Lokalnog plana poštovane su odredbe zakonskih i podzakonskih propisa kao i direktive EU koje se odnose na oblast upravljanja otpadom.

1.4.1. Nacionalni propisi

Zakon o upravljanju otpadom („Sl. list CG“, broj 64/11, broj 39/16.) ovaj Zakon definiše principe upravljanja otpadom, klasifikaciju otpada, propisuje postupke upravljanja otpadom i stvaranje uslova za upravljanje otpadom, sadržaj i postupak donošenja planova upravljanja otpadom, odgovornost i obaveze upravljanja otpadom, principe upravljanja posebnim vrstama otpada (otpadna ulja, akumulatori, otpadne gume, otpadna vozila, medicinski i veterinarski otpad, kanalizacioni mulj), postrojenja za spaljivanje otpada kao i neka druga pitanja.

Opredjeljenja ugrađena u Zakon o upravljanju otpadom su preduslov da se oblast upravljanja otpadom reguliše u skladu sa direktivama i standardima koji važe u zemljama članicama EU. Ostvarivanje ovog cilja, zahtjeva izmjene u ponašanju svih subjekata i nosilaca odgovornosti za upravljanje otpadom.

Ostali nacionalni propisi koji imaju uticaja u oblasti upravljanja otpadom

Zakon o zaštiti životne sredine „Sl. list CG“ br. 52/16

Zakon o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađenja „Sl. list RCG“ br.80/05; „Sl. list CG“ br.54/09, 40/11,42/15 i 54/16

Zakon o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu „Sl. list RCG“ br. 80/05; „Sl. list CG“ 40/11, 59/11 i 52/16

Zakon o procjeni uticaja na životnu sredinu „Sl. list RCG“ br. 80/05 i „Sl. list CG“ br.40/10,40/11, 27/13 i 52/16

Zakon o inspekcijском nadzoru „Sl. list RCG“ br.39/03, „Sl. list CG“ br. 76/09, 57/11, 18/14, 11/15 i 52/16

Zakon o komunalnim djelatnostima „Sl. list RCG“ br.12/95 predo da važi 17.02.2018 „Sl. list CG“ br.55/2016

Zakon o opštem upravnom postupku „Sl. list RCG“ br.60/03; „Sl. list CG“ br. 73/10 i 32/11

Zakon o javnim nabavkama „Sl. list CG“ br. 42/11, 57/14 i 28/15

Zakon o uređenju prostora i izgradnji objekata „Sl. list CG“ br.51/08, 40/10,40/11,34/11,47/11,35/1,39/13 i 33/14

Zakon o državnoj upravi „Sl. list CG“ br. 38/03, 22/08, 42/11 i 54/16

Zakon o lokalnoj samoupravi „Sl. list RCG“ br. 42/03, 28/04, 75/05, 13/06, „Sl. list CG“ br. 88/09,3/10, 38/12, 10/14,57/14 i 3/16

Zakon o finansiranju lokalne samouprave „Sl. list RCG“ br. 42/03, 44/03; „Sl. list CG“ br. 5/08, 51/08,74/10 , 1/15, 78/15 i 3/16

Zakon o poljoprivredi i ruralnom razvoju „Sl. list CG“ br. 56/09,18/11,40/11, 34/14 i 1/15

Zakon o zdravstvenoj zaštiti „Sl. list CG“ br. 3/16 i 39/16

Spisak relevantnih podzakonskih akata

Uredbu o bližim uslovima koje treba da ispunjavaju materije ili predmeti koji nastaju iz proizvodnog procesa za sporedne proizvode „Sl. list CG“ br.30/15

Uredba o načinu i uslovima skladištenja otpada „Sl. list CG“ br.33/13 i 65/15

Uredba o bližim kriterijumima, visini i načinu plaćanja posebne naknade za upravljanje otpadom „Sl. list CG“ br.39/12

Uredba o načinu i postupku osnivanja sistema preuzimanja, sakupljanja i obrade otpadne ambalaže i rada tog sistema „Sl. list CG“ br.42/12

Pravilnik o načinu izračunavanja minimalnih suma osiguranja za slučaj štete pričinjene trećim licima ili njihovim stvarima „Sl. list CG“ br.40/15,

Pravilnik o metodama ispitivanja opasnih svojstava otpada i bližim uslovima koje treba da ispunjava akreditovana laboratorija za ispitivanje opasnih svojstava otpada „Sl. list CG“ br.21/2014

Pravilnik o uslovima za preradu biootpada i kriterijumima za određivanje kvaliteta produkata organskog recikliranja iz biootpada „Sl. list CG“ br.59/13

Pravilnik o vođenju registra izdatih dozvola za preradu i/ili odstranjivanje otpada, registra sakupljača prevoznika, trgovaca i posrednika otpada „Sl. list CG“ br.47/13

Pravilnik o bližim uslovima za upis u registar posrednika i trgovaca otpadom „Sl. list CG“ br. 46/13 i 21/14

Pravilnik o spaljivanju i/ili suspaljivanju otpada „Sl. list CG“ br.33/13

Pravilnik o bližim karakteristikama lokacije, uslovima izgradnje, sanitarno-tehničkim uslovima, načinu rada i zatvaranja deponija „Sl. list CG“ br.31/13 i 25/16

Pravilnik o načinu vođenja i sadržaju zahtjeva za upis u registar izvoznika neopasnog otpada „Sl. list CG“ br.27/13

Pravilnik o uslovima koje treba da ispunjava privredno društvo, odnosno preduzetnik „Sl. list CG“ br.16/13

Pravilnik o načinu pakovanja i odstranjivanja otpada koji sadrži azbest „Sl. list CG“ br.50/12

Pravilnik o bližem sadržaju i načinu sačinjavanja plana upravljanja otpadom proizvođača otpada „Sl. list CG“ br.53/12

Pravilnik o klasifikaciji otpada i katalogu otpada „Sl. list CG“ br.59/13

Pravilnik o postupanju sa otpadnim uljima „Sl. list CG“ br. 48/12

Pravilnik o postupanju sa građevinskim otpadom, načinu i postupku prerade građevinskog otpada, uslovima i načinu odlaganja cement azbestnog građevinskog otpada „Sl. list CG“ br.50/12

Pravilnik o načinu vođenja evidencije otpada i sadržaju formulara o transportu otpada „Sl. list CG“ br. 50/12

Pravilnik o uslovima koje treba da ispunjava privredno društvo odnosno preduzetnik za preradu i/ili odstranjivanje otpada „Sl. list CG“ br.53/12

Pravilnik o bližem sadržaju dokumentacije koja se podnosi uz zahtjev za izdavanje dozvole za uvoz, izvoz i tranzit otpada, kao i listi klasifikacije otpada „Sl. list CG“ br.71/10

Pravilnik o sadržaju, obliku i načinu vođenja registra izdatih dozvola za prekogranično kretanje otpada „Sl. list CG“ br. 71/10

1.4.2. Opštinski propisi

- Odluka o komunalnom uređenju ("Sl. list CG –Opštinski propisi"br. 37/08, 2/10, 22/11 i 18/15 od 08.06.2015)

Ovom odlukom propisan je način sakupljanja, odlaganja i deponovanja komunalnog otpada i drugog prirodnog i vještačkog otpada sa javnih i privatnih površina. Definisane su obaveze pravnih i fizičkih lica u pogledu iznošenja, odvoza i deponovanje otpada sa javnih površina i kućnog otpada.

Prikupljeni komunalni otpad je svakodnevno skladišten na privremeno skladište komunalnog otpada "Jagnjilo", za koje je lokacija određena na katastarskoj parceli br. 3/1 KO Otilovići **na osnovu člana 1. Odluke o određivanju lokacije na kojoj će se privremeno skladištiti komunalni otpada sakupljen sa područja jedinice lokalne samouprave ("Sl.list CG-Opštinski propisibr.7/14 Odluka br. 030-55/2014-1 od 19.02.2014.god.).**

Mjerenje količina prikupljenog komunalnog otpada vršeno je na platou DOO"Čistoća", a sva dokumentacija o količinama i kretanju otpada čuva se u skladu sa **Odlukom o načinu privremenog skladištenja komunalnog otpada i uslovima zaštite životne sredine i zdravlja ljudi ("Sl.list CG-Opštinski propisi" br. 21/13 Odluka br. 01-030-266 od 20.07.2013.god.).**

Odluke su date u Prilogu 1

1.4.3. Zakonodavstvo u EU u oblasti upravljanja otpadom

Imajući u obzir pridruživanje Crne Gore Evropskoj Uniji, neophodno je usaglašavanje nacionalnog zakonodavstva sa zakonodavnim okvirom EU u svim sektorima. Odredbe Zakona o upravljanju otpadom su preduslov da se oblast upravljanja otpadom reguliše u skladu sa direktivama i standardima koji važe u zemljama članicama EU.

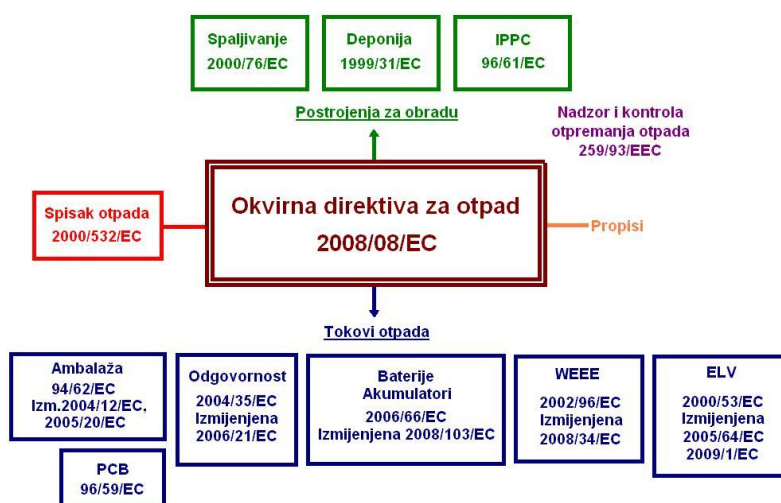
Najvažnija je **evropske direktiva u sektoru upravljanja otpadom je Direktiva Savjeta 2008/98/EC o otpadu /Directive 2008/98/EC of the European Parliament and of the Council of 19 November 2008 on waste and repealing certain Directives** kojom se ukidaju direktive 75/439; 91/689 i 2006/12 i koja uspostavlja pravni okvir za upravljanje otpadom u okviru EU. Ovom Direktivom se predviđaju mjere sa ciljem zaštite životne sredine i ljudskog zdravlja smanjenjem cjelokupnog uticaja prilikom upravljanja otpadom na korišćenje resursa i istovremenim povećanjem efikasnosti korišćenja istih.U članu 4. Direktive naglašen je značaj hijerarhije u upravljanju otpadom gde je prevencija nastajanja otpada posebno tretirana.Članom 13. Direktive obavezane su zemlje članice da donesu Nacionalni Plan upravljanja otpadom u skladu sa načelom hijerarhije kojim će se predvidjeti mjere za upravljanje a kojima će se preduprjediti rizik po vodu, vazduh, zemljište, biljke i životinje, kojima će se preduprjediti i eliminisati ugrožavanje kroz buku i neprijatne mirise i kojima će se spriječiti uticaj na ruralne oblasti i mjesta od posebnog interesa. Članom 28. Direktive ističe se vrsta informacija koja je neophodna kao dio Plana – vrsta, količina i izvor generisanog otpada, otpad koji će najvjerovatnije biti transportovan van zemlje članice, detalji oko postojeće šeme prikupljanja otpada te podaci o najvećim postrojenjima za

odlaganje otpada i njegovu ponovnu upotrebu. Takođe su ovom Direktivom obavezane zemlje članice EU da do kraja 2014. izrade nacrt Programa prevencije nastajanja otpada, u skladu sa načelom hijerarhije.

Cilj svakog zasebnog programa je prekidanje veze između ekonomskog rasta i uticaja na životnu sredinu u smislu generisanja otpada.

Ostale važnije EU regulative iz oblasti upravljanja otpadom:

1. Direktiva Savjeta 94/62/EC o ambalaži i ambalažnom otpadu
2. Direktiva Savjeta 96/59/EC o odlaganju PCB i PCT
3. Direktiva Savjeta 2006/66/EC koja zamjenjuje i dopunjuje Direktivu 91/157/EEC o baterijama i akumulatorima i otpadnim baterijama i akumulatorima
4. Direktiva Savjeta 75/439/EEC o odlaganju otpadnih ulja koju dopunjuju Direktive 1987/101/EEC; 91/692/EEC; 2000/76/EC.
5. Direktiva Savjeta 2000/53/EC o istrošenim vozilima
6. Direktiva 2002/95/EC o ograničavanju korišćenja nekih opasnih supstanci u električnoj i elektronskoj opremi
7. Direktiva 2002/96/EC o otpadu od električne i elektronske opreme
8. Odluka Savjeta 93/98/EEC od 1. Februara 1993. o zaključivanju u ime Zajednice Konvencije o kontroli prekograničnog kretanja opasnih otpada i njihovom odlaganju (Bazelska konvencija)
9. Direktiva Savjeta 91/689/EEC o opasnom otpadu
10. Direktiva o industrijskim emisijama 2010/75/EU koja praktično zamjenjuje Direktivu 2000/76/EC o insineraciji otpada
11. Direktiva o odlaganju otpada na deponije 99/31/ EC
12. Uredba Evropskog parlamenta o statistici otpada 2150/2002 EC i Uredba Evropskog parlamenta o statistici otpada 849/2010/EC koje obavezuje države članice da izvještavaju Eurostat o statističkim podacima o otpadu uz preporučene standarde, definicije i klasifikacije.

Slika1: Direktive Evropske Unije

1.5. INSTITUCIONALNI OKVIR

Institucionalni okvir upravljanja otpadom na teritoriji Crne Gore je organizovan na državnom i lokalnom nivou i čine ga utvrdjene i uređene odgovornosti i funkcije nadležnih organa, organizacija i službi u upravljanju otpadom.

Na državnom nivou, za upravljanje otpadom na teritoriji Crne Gore direktno su odgovorni:

Ministarstvo održivog razvoja i turizma u čijem resoru je razvoj nacionalnog zakonodavnog i strateškog okvira u oblasti upravljanja otpadom. Glavni sektori koji su odgovorni za pitanja upravljanja životnom sredinom i otpadom su:

- *Direktorat za upravljanje otpadom i komunalni razvoj;*
- *Direkcija za kontrolu industrijskog zagađenja i upravljanja hemikalijama, u okviru Direktorata za životnu sredinu i klimatske promjene,*
- *Odjeljenje za međunarodnu saradnju*

Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja

Ministarstvo zdravlja

Ministarstvo saobraćaja i pomorstva

Ministarstvo unutrašnjih poslova

Ministarstvo ekonomije

Ministarstvo finansija

Agencija za zaštitu životne sredine predstavlja centralni dio sistema u koji se slivaju podaci o tokovima otpada. Agencija je jedan od organa koji daje saglasnost na planove upravljanja otpadom proizvođača otpada.

Uprava za inspeksijske poslove

PROCON d.o.o. („Project-Consulting”) je društvo osnovano od strane Vlade Crne Gore, a zaduženo je za upravljanje projektima u oblasti komunalnih usluga i zaštite životne sredine.

Jedinice lokalne samouprave su odgovorne za razvoj i primjenu politike upravljanja otpadom na lokalnom nivou kroz:

- pripremu i donosenje lokalnog planova upravljanja otpadom ,obezbjeđuje uslove i stara se o njegovoj realizaciji
- procjenu proizvodnje otpada; poboljšanje ili izgradnju kapaciteta javnih komunalnih preduzeća
- regulisanje rada privatnih preduzetnika u oblasti sakupljanja otpada, transporta i odlaganja otpada
- unaprjeđuje sistema izdavanja dozvola prema postojećim zakonskim rješenjima

Lokalne samouprave nisu u obavezi da vrše monitoring, ali ukoliko to čine zahtjevano je da podatke o monitoringu dostavljaju Agenciji za životnu sredinu. Lokalne samouprave su uključene u pripremu zakonskih rješenja u ovoj oblasti. Takođe, Direktorat za upravljanje otpadom i komunalni razvoj aktivno saraduje sa lokalnim samoupravama u vezi odabira tehnologija u ovoj oblasti.

1.6. REČNIK TERMINA

U Lokalnom planu su korišćeni izrazi dati Zakonom o upravljanju otpadom, Zakonom o zaštiti životne sredine i Direktivama EU.

1) biološko razgradivi otpad je otpad koji je pogodan za anaerobnu ili aerobnu razgradnju (biootpad, papir i karton);

2) biomasa je biljni materijal nastao iz poljoprivrede ili šumarstva i prehrambene industrije, koji se koristi za grijanje ili u industrijskom procesu; vlaknasti biljni otpad iz proizvodnje primarne celuloze i papira iz celuloze ako se spaljuje na mjestu proizvodnje i ako se toplota dobijena spaljivanjem koristi za grijanje ili u industrijskom procesu; otpad od plute; drveni otpad, osim drvnog otpada koji sadrži halogene organske materije ili teške metale koji nastaju upotrebom proizvoda za zaštitu drveta ili premaza i koji naročito uključuje drveni otpad koji potiče od građevinskog otpada ili otpada nastalog rušenjem;

3) biootpad je biološki razgradiv otpad iz vrtova i parkova, hrane i drugi otpad koji nastaje u domaćinstvima, ugostiteljskim i maloprodajnim objektima i sličan otpad iz objekata namijenjenih za proizvodnju prehrambenih proizvoda;

4) deponija je stalno mjesto čija je primarna funkcija odlaganje otpada na površini ili ispod površine zemlje, uključujući internu deponiju na kojoj proizvođač odlaže sopstveni otpad na mjestu nastanka, osim mjesta gdje se otpad priprema za dalji prevoz do mjesta obrade na drugim lokacijama i mjesta za skladištenje otpada prije njegove obrade za period do tri godine ili mjesta za skladištenje otpada prije njegovog zbrinjavanja za period do jedne godine;

5) građevinski otpad je otpad koji nastaje prilikom izgradnje, održavanja i rušenja građevinskih objekata;

6) imalac otpada je proizvođač otpada ili pravno ili fizičko lice ili preduzetnik koje posjeduje otpad;

7) inertni otpad je neopasan otpad kod kojeg nije moguće izazvati značajnu fizičku, hemijsku ili biološku promjenu, ne rastvara se, ne sagorijeva, nije biorazgradiv, ne zagađuje životnu sredinu, ne ugrožava zdravlje ljudi i čije ocedne vode u kontaktu sa drugim materijama ne izazivaju reakcije i ekotoksično ne ugrožavaju kvalitet površinske ili podzemne vode;

8) izvorni proizvođač otpada je svako lice čijom aktivnošću nastaje otpad;

9) katalog otpada je popis otpada prema svojstvima i mjestu nastanka, razvrstan na grupe, podgrupe i vrste otpada sa djelatnostima čijim obavljanjem se proizvodi otpad;

10) komercijalna otpadna ambalaža je otpad od primarne, sekundarne i tercijalne ambalaže koji nastaje u procesu proizvodnje, maloprodaje, uslužnim i drugim djelatnostima, kao i obavljanjem poslova u poljoprivredi, šumarstvu, ribarstvu, saobraćaju i turizmu;

11) komunalna otpadna ambalaža je otpad od primarne i sekundarne ambalaže koji nastaje u domaćinstvima (kućni otpad), industriji, zanatskim i uslužnim djelatnostima, kao i drugim djelatnostima i javnom sektoru, a sličan je otpadu iz domaćinstava u pogledu prirode, mjesta nastanka i sastava;

12) komunalni otpad je otpad nastao u domaćinstvima ili prilikom obavljanja djelatnosti koji je po svojstvima sličan otpadu nastalom u domaćinstvima;

13) miješani komunalni otpad je otpad iz domaćinstva preostao nakon odvajanja pojedinih frakcija komunalnog otpada za koji je predviđena mogućnost selektivnog sakupljanja uključujući komunalnu otpadnu ambalažu;

14) najbolje dostupne tehnike (BAT) su najdjelotvornije i najmodernije faze u razvoju aktivnosti i načinu njihovog obavljanja, koje omogućavaju pogodniju primjenu određenih tehnika za zadovoljavanje graničnih vrijednosti emisija, propisanih u cilju sprječavanja, odnosno smanjenja emisija i njihovog uticaja na životnu sredinu kao cjelinu, s tim što:

- najbolje podrazumijeva najefikasniji učinak u postizanju visokog nivoa zaštite životne sredine,
- dostupne podrazumijeva tehniku razvijenu do stepena koji omogućava primjenu u određenom sektoru industrije, pod ekonomski i tehnički prihvatljivim uslovima, uključujući troškove i koristi, ako je pod uobičajenim uslovima dostupna operateru,
- tehnike podrazumijevaju način na koji je postrojenje projektovano, izgrađeno, održavano, na koji funkcioniše i stavlja se van pogona ili zatvara, uključujući i tehnologiju koja se koristi;

15) neopasni otpad je otpad koji po sastavu i svojstvima nema neku od karakteristika opasnog otpada;

16) objekat i/ili postrojenje za upravljanje otpadom iz rudarstva je svaka lokacija uključujući objekte, postrojenja, opremu i uređaje određene za obradu otpada iz rudarstva u čvrstom ili tečnom stanju, u rastvorima ili suspenzijama, kao i brane, jalovišta, akumulacije i sve druge građevine koje služe za očuvanje i obezbjeđenje stabilnosti tog objekta i/ili postrojenja;

17) obrada otpada je postupak prerade i/ili zbrinjavanje otpada, uključujući pripremu prije prerade i/ili zbrinjavanja;

18) odlaganje otpada je jedan od postupaka zbrinjavanja;

19) zbrinjavanje otpada je postupak obrade koji nije prerada, čak i u slučaju da se tim postupkom kao sekundarna posljedica dobija materija ili energija;

20) odvojeno sakupljanje otpada (selekcija) je sakupljanje otpada na način da se otpad upostupcima upravljanja otpadom drži odvojeno prema tipu i svojstvu kako bi se olakšala posebna obrada;

21) opasni otpad je otpad koji sadrži elemente ili jedinjenja koja imaju jedno ili više od sljedećih opasnih svojstava: eksplozivnost, reaktivnost, zapaljivost, nadražljivost, štetnost, toksičnost, infektivnost, kancerogenost, korozivnost, mutagenost, teratogenost, ekotoksičnost, svojstvo nagrizanja i svojstvo otpuštanja otrovnih gasova hemijskom ili biološkom reakcijom i osjetljivost/razdražljivost, kao i otpad iz kojeg, nakon odlaganja, može nastati druga materija koja ima neko od opasnih svojstava;

22) organsko recikliranje je postupak aerobne (kompostiranje) ili anaerobne prerade biološki razgradivog otpada;

23) otpad je svaka materija ili predmet koju je imalac odbacio, namjerava da odbaci ili je dužan da odbaci u skladu sa zakonom;

24) otpadna ambalaža je ambalaža ili ambalažni materijal koje su otpad, osim ostataka materijala koji nastaju prilikom izrade ambalaže;

25) ponovna upotreba je postupak kojim se proizvodi ili djelovi proizvoda koji nijesu otpad ponovo upotrebljavaju za istu svrhu za koju su izvorno stvoreni;

26) posebne vrste otpada su: otpad od električnih i elektronskih proizvoda, otpadna vozila, otpadne gume, otpadne baterije i akumulatori, otpadna ulja za podmazivanje i tečnosti, otpadna ambalaža, građevinski otpad, otpad iz rudarstva, otpad koji sadrži azbest, PCB otpad, kanalizacioni mulj, medicinski i veterinarski otpad;

27) posrednik je privredno društvo ili preduzetnik koje organizuje preradu ili zbrinjavanje otpada u tuđe ime, uključujući posrednike koji otpad ne preuzimaju u fizički posjed;

28) postrojenje je stacionarna ili mobilna tehnička jedinica, koje sa građevinskim dijelom čini tehnološku cjelinu za skladištenje, preradu ili zbrinjavanje otpada;

29) prerada otpada je postupak za dobijanje materijala ili proizvoda koji se koristi kao sirovina ili postupak pripreme otpada za dobijanje tog materijala ili proizvoda u postrojenju za preradu ili širem proizvodnom smislu;

30) prevoznik je privredno društvo ili preduzetnik koji obavlja transport otpada;

31) priprema za ponovnu upotrebu otpada su postupci prerade, kao što su provjera, čišćenje ili popravke, kojima se proizvodi ili djelovi proizvoda, koji su postali otpad, pripremaju za ponovnu upotrebu bez sprovođenja nekog drugog prethodnog postupka;

32) privremeno, odnosno vremenski ograničeno skladištenje otpada je skladištenje otpada u određenom roku na mjestima gdje je otpad proizveden ili skladištenje tokom sakupljanja otpada, radi transporta do mjesta obrade otpada;

33) proizvođač otpada je izvorni proizvođač otpada ili svako lice koje obavlja prethodnu obradu, miješanje ili druge postupke kojima se mijenja svojstvo ili sastav otpada;

34) prostorno-planski dokument je planski dokument kojim se određuje organizacija, korišćenje i namjena prostora, kao i mjere i smjernice za uređenje, zaštitu i unaprjeđenje prostora (prostorni plan Crne Gore, detaljni prostorni plan, državna studija lokacije, prostorno-urbanistički plan lokalne samouprave, detaljni urbanistički plan, urbanistički projekat i lokalna studija lokacije i druga planska dokumenta);

35) reciklažno dvorište je mjesto uređeno za sakupljanje i privremeno skladištenje po vrstama, odnosno frakcijama komunalnog otpada koje se odvojeno sakupljaju;

36) reciklažni centar je mjesto uređeno za sakupljanje i privremeno skladištenje svih vrsta, odnosno frakcija komunalnog otpada koje su odvojeno sakupljene i sakupljanje miješanog komunalnog otpada zbog sortiranja ili drugog načina obrade;

37) recikliranje je postupak prerade u cilju korišćenja otpada za zamjenu drugih materijala koji se upotrebljavaju za izvornu ili drugu namjenu;

38) sakupljanje otpada je sakupljanje otpada od imaoaca, uključujući prethodno razvrstavanje i privremeno skladištenje otpada, radi transporta do postrojenja za obradu otpada;

39) sprječavanje nastanka ili stvaranja otpada su mjere koje se preduzimaju u cilju sprječavanja nastanka otpada ili mjere koje, prije nego je materija ili predmet postao otpad, smanjuju:

- količinu otpada, uključujući ponovnu upotrebu proizvoda ili produženje životnog vijeka proizvoda,
- negativne uticaje proizvedenog otpada na životnu sredinu i na zdravlje ljudi,
- sadržaj štetnih materija u materijalima i proizvodima;

40) transfer (pretovarna) stanica je mjesto na koje se otpad doprema i privremeno skladišti radi selektiranja ili pretovara prije transporta do mjesta za preradu i zbrinjavanje;

41) transport otpada je prevoz otpada van postrojenja koji obuhvata utovar, prevoz (kao i pretovar) i istovar otpada;

2. POSTOJEĆE STANJE UPRAVLJANJA OTPADOM

2.1. OPŠTI PODACI O OPŠTINI PLJEVLJA

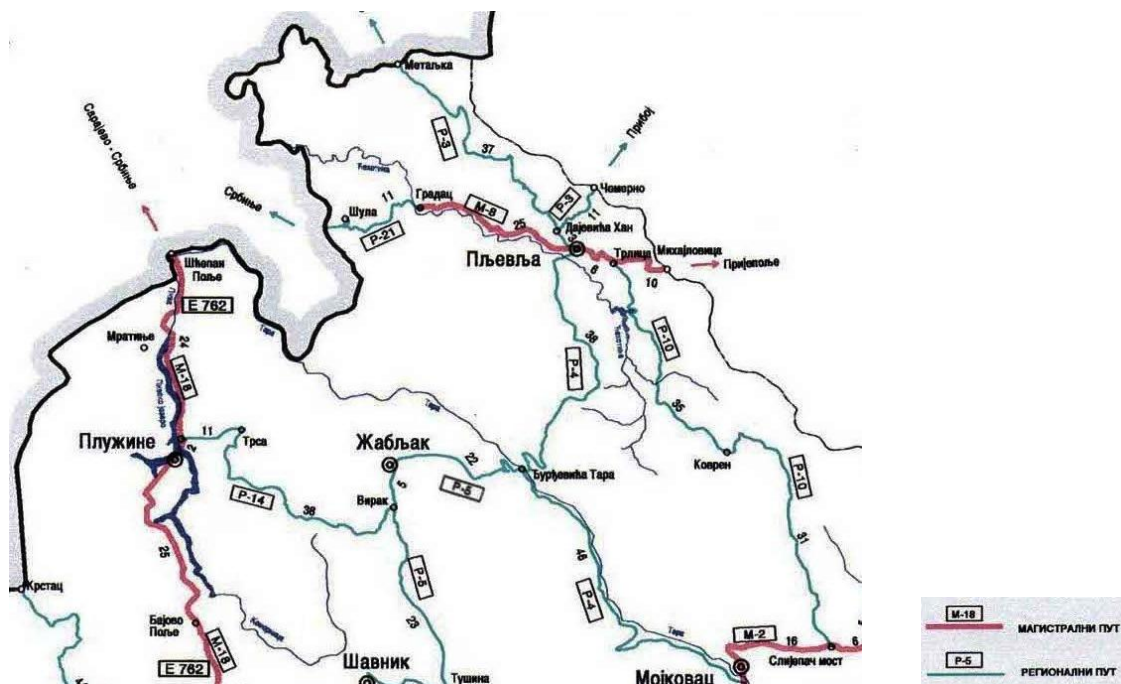
2.1.1 Geografski položaj

Opština Pljevlja je smještena na krajnjem sjeveru Crne Gore, u njenom planinskom dijelu. Nadmorska visina je od 1000 do 1200 m.n.v. Teritorija opštine zahvata površinu od 1346 km² što čini 10 % ukupne teritorije Crne Gore i predstavlja po površini treću opštinu u Crnoj Gori (poslije opština Nikšić i Podgorica). Opština Pljevlja se graniči sa sjeverozapada i zapada sa Bosnom i Hercegovinom (opštine Foča i Čajniče) u dužini od 76 km, sa sjevera i sjeveroistoka sa Republikom Srbijom (opštine Priboj i Prijepolje) u dužini od 50 km, sa jugoistoka i istoka približno po liniji sjever-jug sa opštinama Mojkovac - 4 km i Bijelo Polje

od 32 km, i sa jugozapada prema opštini Žabljak rijekom Tarom u dužini od 46 km. Ukupna dužina granice iznosi 208km. Područje pripada visokom planinskom dijelu teritorije i predstavlja "zeleni prostor Crne Gore" i po svojim karakteristikama ima izgled i odlike predijela alpskog tipa.

2.1.2. Saobraćaj i veze

Saobraćajna povezanost Pljevalja sa ostalim područjima je isključivo drumskim putevima.

Slika 2: povezanost Pljevalja sa susjednim opštinskim centrima

Slika 3: putna mreža na teritoriji opštine Pljevlja

Jedini magistralni put koji prolazi opštinom, je dionica Gradac-Pljevlja-Mihajlovica (granica sa Srbijom) u dužini od 41,8 km, koja je u stvari dio magistralnog puta Foča–Gradac – Pljevlja – Prijepolje – Sjenica – Novi Pazar (dužine 220 km).

Regionalni putevi su na prostoru opštine Pljevlja nešto zastupljeniji. To su: Pljevlja–Metaljka; Pljevlja – Đurđevića Tara – Mojkovac; Slijepač most – Vrulja – Trlica; Gradac – Šula; Dajevića Han – Čemerno. Za upravljanje otpadom u opštini Pljevlja najvažniji je regionalni putni pravac Pljevlja – Đurđevića Tara – Žabljak – Nikšić – Risan. Značaj ovog putnog pravca određuje Državni plan upravljanja otpadom u zavisnosti od toga koja će od tri opcije biti izabrana. Takođe veliku važnost ima regionalni put Pljevlja-Bijelo Polje preko Vrulje i Slijepač mosta, u toku je rekonstrukcija i sanacija ovog putnog pravca čime će se dobiti kvalitetna saobraćajnica kojom će se odvijati transport otpada u slučaju da se realizuje opcija koja predviđa da regionalni centar za sjever Crne Gore bude u Bijelom Polju.

Problem svih ovih puteva je što se penju na velike nadmorske visine (prevoji Kovač 1.250 m, Kosanica 1.260 m, Čemerno 1.300 m), pa je zimi otežano odvijanje saobraćaja.

Dužina lokalnih puteva u 51 putnih pravaca na području opštine Pljevlja je 380.557 km. Ovi putevi se teško mogu koristiti za transport otpada, naročito u zimskom periodu, jer je većina puteva neasfaltirana i širine od 2,8 do 4 m. Asfaltirano je 177.04km, a na 203.157 km lokalnih puteva je makadamski zastor. Nekategorisanih puteva u opštini Pljevlja ima 110.126 km. Zbog ovako skromnih elemenata mreže, otežana je pristupačnost opštinskim naseljima, pa većina naselja nije uključena u sistem sakupljanja i odvoza otpada, a vjerovatno neće ni biti dok se ne poboljša putna mreža.

2.1.3. Stanovništvo opštine Pljevlja

Pljevaljska opština se prostire na 1.346 km². Opština Pljevlja (bez gradskog područja) ima 154 naselja. U samom gradu živi 19.622 stanovnika, seoskom području živi 11.438, ukupno 30.786 stanovnika. Opština ima 27 mjesnih zajednica: 6 gradskih (Golubinja, Centar, Moćevac, Ševari, Guke i Komini) i 21 seoska (Radosavac-Židovići, Bukovica, Potkovač, Poblacé, Boljanici, Šula, Gradac, Gotovuša, Brvenica, Jugovo, Hoćevina-Šljivansko, Zabrđe, Crljenice, Kruševo, Bobovo, Odžak, Mataruge, Maoče, Kosanica, Kozica i Krupice).

Broj stanovnika i gustina naseljenosti

Broj stanovnika je dat na osnovu Popisa stanovništva iz 2011.godine i prikazan je u Tabeli 1.

<i>No</i>	<i>Grad</i>		<i>stanovništvo</i>
1	Pljevlja	Alici	107
2	Pljevlja	Beljkovici	10
3	Pljevlja	Bjeloševina	14
4	Pljevlja	Bobovo	103
5	Pljevlja	Boljanici	62
6	Pljevlja	Borišici	34
7	Pljevlja	Borova	69
8	Pljevlja	Borovica	204
9	Pljevlja	Bošcinovici	105
10	Pljevlja	Brda	27
11	Pljevlja	Bujaci	44
12	Pljevlja	Burići	6
13	Pljevlja	Bušnje	148
14	Pljevlja	Čardak	30
15	Pljevlja	Čavanj	14
16	Pljevlja	Čerjenci	6
17	Pljevlja	Cerovci	26

**Lokalni plan upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom u opštini
Pljevlja za period 2016-2020. godine**

18	Pljevlja	Čestin	43
19	Pljevlja	Crljenice	310
20	Pljevlja	Crni Vrh	72
21	Pljevlja	Crno Brdo	18
22	Pljevlja	Crnobori	33
23	Pljevlja	Donja Brvenica	118
24	Pljevlja	Dragaši	44
25	Pljevlja	Dubac	25
26	Pljevlja	Dubočica	11
27	Pljevlja	Dubrava	39
28	Pljevlja	Đuli	7
29	Pljevlja	Đurdevica Tara	147
30	Pljevlja	Durutovići	53
31	Pljevlja	Dužice	7
32	Pljevlja	Geuši	6
33	Pljevlja	Glibaci	102
34	Pljevlja	Glisnica	139
35	Pljevlja	Gornja Brvenica	231
36	Pljevlja	Gornje Selo	76
37	Pljevlja	Gotovuša	147
38	Pljevlja	Gradac	296
39	Pljevlja	Gradina	50
40	Pljevlja	Grevo	88
41	Pljevlja	Hoćevina	123
42	Pljevlja	Horevina	11
43	Pljevlja	Jabuka	30
44	Pljevlja	Jagodni Do	6
45	Pljevlja	Jahovići	9
46	Pljevlja	Jasen	14
47	Pljevlja	Jugovo	95
48	Pljevlja	Kakmuži	146
49	Pljevlja	Kalušici	256
50	Pljevlja	Katun	165
51	Pljevlja	Kolijevka	z
52	Pljevlja	Komine	565
53	Pljevlja	Kordovina	43

**Lokalni plan upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom u opštini
Pljevlja za period 2016-2020. godine**

54	Pljevlja	Kosanica	182
55	Pljevlja	Košare	47
56	Pljevlja	Kotlajci	18
57	Pljevlja	Kotline	68
58	Pljevlja	Kotorac	16
59	Pljevlja	Kovačevici	27
60	Pljevlja	Kovači	20
61	Pljevlja	Kozica	142
62	Pljevlja	Krčevina	30
63	Pljevlja	Krupice	50
64	Pljevlja	Kruševo	42
65	Pljevlja	Kržava	16
66	Pljevlja	Kukavica	10
67	Pljevlja	Lađana	54
68	Pljevlja	Leovo Brdo	16
69	Pljevlja	Lever Tara	56
70	Pljevlja	Lijeska	91
71	Pljevlja	Ljuće	144
72	Pljevlja	Ljutići	113
73	Pljevlja	Lugovi	6
74	Pljevlja	Male Krće	78
75	Pljevlja	Maoče	86
76	Pljevlja	Mataruge	189
77	Pljevlja	Meljak	22
78	Pljevlja	Metaljka	35
79	Pljevlja	Mijakovići	73
80	Pljevlja	Milakovići	42
81	Pljevlja	Milunići	98
82	Pljevlja	Mirionići	17
83	Pljevlja	Moraice	46
84	Pljevlja	Mrčevo	z
85	Pljevlja	Mrčići	6
86	Pljevlja	Mrzovići	93
87	Pljevlja	Nange	52
88	Pljevlja	Obarde	125
89	Pljevlja	Odžak	60

**Lokalni plan upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom u opštini
Pljevlja za period 2016-2020. godine**

90	Pljevlja	Ograđenica	59
91	Pljevlja	Orlja	80
92	Pljevlja	Otilovići	245
93	Pljevlja	Pauče	32
94	Pljevlja	Petine	40
95	Pljevlja	Pižure	18
96	Pljevlja	Plakala	z
97	Pljevlja	Planjsko	7
98	Pljevlja	Pliješ	24
99	Pljevlja	Pliješevina	48
101	Pljevlja	Poblaće	70
102	Pljevlja	Podborova	87
103	Pljevlja	Popov Do	11
104	Pljevlja	Potkovač	83
105	Pljevlja	Potkrajci	102
106	Pljevlja	Potoci	89
107	Pljevlja	Potpeće	113
108	Pljevlja	Potrlica	22
109	Pljevlja	Pračica	77
110	Pljevlja	Prehari	8
111	Pljevlja	Premćani	49
112	Pljevlja	Prisoji	32
113	Pljevlja	Prošće	z
114	Pljevlja	Pušanjski Do	59
115	Pljevlja	Rabitlje	99
116	Pljevlja	Radevici	61
117	Pljevlja	Romac	9
118	Pljevlja	Rudnica	124
119	Pljevlja	Rujevica	15
120	Pljevlja	Selac	14
121	Pljevlja	Selišta	17
122	Pljevlja	Sirčići	10
123	Pljevlja	Slatina	107
124	Pljevlja	Šljivansko	18
125	Pljevlja	Šljuke	52
126	Pljevlja	Srećanje	13

Lokalni plan upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom u opštini Pljevlja za period 2016-2020. godine

127	Pljevlja	Stančani	27
128	Pljevlja	Strahov Do	91
129	Pljevlja	Stranice	z
130	Pljevlja	Šula	340
131	Pljevlja	Šumani	184
132	Pljevlja	Tatarovina	z
133	Pljevlja	Trnovice	55
134	Pljevlja	Tvrđakovići	9
135	Pljevlja	Uremovići	55
136	Pljevlja	Varine	72
137	Pljevlja	Vaškovo	40
138	Pljevlja	Velike Krće	133
139	Pljevlja	Vidre	182
140	Pljevlja	Vijenac	246
141	Pljevlja	Vilići	54
142	Pljevlja	Višnjica	34
143	Pljevlja	Vodno	27
144	Pljevlja	Vojtina	64
145	Pljevlja	Vrba	16
146	Pljevlja	Vrbica	47
147	Pljevlja	Vrulja	131
148	Pljevlja	Zabrđe	87
149	Pljevlja	Zaselje	45
150	Pljevlja	Zbljevo	209
151	Pljevlja	Zekavice	88
152	Pljevlja	Zenica	93
153	Pljevlja	Židovići	694
154	Pljevlja	Zorlovići	15

*Tabela 1. Broj stanovnika po popisu 2011.god.za opštinu Pljevlja
Izvor: monstat/popis 2011*

Podaci o broju stanovnika po naseljima su važni radi lakšeg i kvalitetnijeg planiranja mjesta – lokacija za kontejnere, broja i tipa kontejnera, broja pražnjenja u toku 24 časa, tipa vozila za transport sakupljenog otpada, kao i dobrog planiranja broja ekoloških ostrva.

Rast stanovništva

Posmatrano po regionima, u posljednje dvije decenije je primjećeno demografsko pražnjenje Sjevernog regiona kom pripada i opština Pljevlja, kao posledica migratornih kretanja stanovništva sjevernog regiona, većinom u Centralni region. Razlozi za migraciju stanovništva su razni a primjećen je pogotovo odliv mladih ljudi što utiče na starosnu strukturu stanovništva. Iz gore navedenog očekuje se tendencija opadanja broja stanovništva a očekivane količine produkcije otpada, prema analizama urađenih za potrebe Državnog plana očekuje se da budu u stagnaciji ili u blagom porastu.

Tabela 2. Procjenjeni broj stanovnika prema Državnom planu upravljanja otpadom:

	2016	2017	2018	2019	2020
Broj stanovnika	29.054	28.566	28.086	27.460	27.150

2.2. KOLIČINE I MJESTO NASTANKA KOMUNALNOG I NEOPASNOG GRAĐEVINSKOG OTPADA

Prema Zakonu o upravljanju otpadom, otpad predstavlja sve vrste materija koje je imalac odbacio, namjerava da odbaci ili je dužan da odbaci u skladu sa odredbama istog Zakona. Vrste otpada su:

- **Komunalni otpad** – otpad nastao u domaćinstvima (kućni otpad), kao i otpad nastao obavljanjem određenih djelatnosti a koji je zbog svoje prirode ili sastava, sličan otpadu iz domaćinstava
- **Komercijalni otpad** – otpad koji nastaje u privrednim subjektima, institucijama i drugim organizacijama, koje se u cjelini ili djelimično bave trgovinom, uslugama, kancelarijskim poslovima, sportom, rekreacijom ili zabavom, ne uključujući otpad iz domaćinstava i industrijski otpad
- **Industrijski otpad** – otpad nastao u bilo kojoj industriji ili zanastvu, kao i na lokacijama na kojima se one nalaze, a koji se po svom sastavu i karakteristikama razlikuje od komunalnog otpada.

U zavisnosti od opasnih karakteristika koje mogu uticati na zdravlje ljudi i životnu sredinu, otpad može biti:

- **Neopasan** – otpad koji, zbog svoje količine, koncentracije ili fizičke, hemijske i biološke prirode, ne ugrožava zdravlje ili životnu sredinu i nema karakteristike opasnog otpada
- **Inertan** – otpad koji nije podložan bilo kojim fizičkim, hemijskim ili biološkim promjenama, ne rastvara se, ne sagorijeva ili na drugi način fizički ili hemijski reaguje, nije biološki razgradiv ili ne utiče nepovoljno na druge materije sa kojima dolazi u kontakt na način koji može da dovede do zagađenja životne sredine ili ugrozi zdravlje ljudi; ne posjeduje ni jednu od karakteristika opasnog otpada (akutna ili

hronična toksičnost, infektivnost, kancerogenost, radioaktivnost, zapaljivost, eksplozivnost); sadržaj zagađujućih materija u njegovom vodenom ekstraktu ne prelazi zakonom propisane vrijednosti

- **Opasan** – otpad koji po svom porijeklu, sastavu ili koncentraciji opasnih materija može prouzrokovati opasnost po životnu sredinu i zdravlje ljudi i ima najmanje jednu od opasnih karakteristika (eksplozivnost, zapaljivost, sklonost oksidaciji, akutna otrovnost, infektivnost, sklonost koroziji, u kontaktu sa vazduhom oslobađa zapaljive gasove, u kontaktu sa vazduhom ili vodom oslobađa otrovne supstance, sadrži toksične supstance sa odloženim djelovanjem, kao i ekotoksične karakteristike, organski je peroksid).

Otpad se klasifikuje po:

- grupama i podgrupama; u skladu sa porijeklom otpada tj. U zavisnosti od djelatnosti u okviru koje je proizveden, odnosno od načina nastanka
- vrstama; u zavisnosti od opasnih svojstava

Karakterizacija otpada obuhvata određivanje grupe ili podgrupe otpada prema katalogu otpada i vrste otpada u zavisnosti od opasnih svojstava utvrđenih na osnovu ispitivanja. Na osnovu izvršene karakterizacije, otpad se označava u skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom i Direktivama EU. Imalac otpada dužan je da vrši karakterizaciju za sve vrste otpada, osim za otpad iz domaćinstava. Imalac otpada dužan je da obezbjedi preradu otpada, a ako je prerada nemoguća ili je ekonomski ili sa stanovišta zaštite životne sredine neopravdana, dužan je da obezbjedi da se otpad odloži ili na drugi način odstrani u skladu sa Zakonom.

2.2.1.KOMUNALNI OTPAD

Podaci o količinama i sastavu komunalnog otpada

Prikupljanje tačnih podataka o količinama komunalnog otpada koji se na nekoj teritoriji generiše podrazumjeva dugotrajan i kompleksan način istraživanja za koje je neophodno ustanoviti metodologiju i na osnovu dobijenih podataka, izvršiti njihovu detaljnu sistematizaciju.

Količina proizvedenog čvrstog komunalnog otpada u opštini Pljevlja je u direktnoj vezi sa brojem stanovnika u gradu i ostalim naseljima, brojem turista, brojem zaposlenih u ustanovama i preduzećima, nivoom organizovanosti domaćinstava u skupljanju i preSelekciji, razvijenosti opštine i angažovanosti DOO „ Čistoća “ na skupljanju i transportu čvrstog komunalnog otpada.

Poslovi sakupljanja, transporta i odlaganja komunalnog otpada povjereni su DOO“ Čistoća “ (udaljem tekstu Čistoća). Preduzeće sakuplja otpad na području grada i prigradskih naselja, kao i na području mjesnih centara: Gradac, Šula, Odžak, Kosanica, Boljanići, Vrulja, Matruge, Đurđevića Tara. Posude za prikupljanje otpada su postavljene na sledećim putnim pravcima koji vode ka mjesnim centrima: Pljevlja – Đurđevića Tara, Pljevlja – Metaljka, Pljevlja – Otilovići – Vrulja. Komunalni otpad se odlaže na privremenom skladištu za zbrinjavanje komunalnog otpada “ Jagnjilo“.

Tabela 3: količine skladištenog komunalnog otpada u 2015.god.

REDNI BROJ	MJESEC	KOLIČINA OTPADA (kg.)
1.	Januar	541.516,00
2.	Februar	550.360,00
3.	Mart	592.945,00
4.	April	568.203,00
5.	Maj	465.010,00
6.	Jun	495.510,00
7.	Jul	434.225,00
8.	Avgust	460.630,00
9.	Septembar	537.465,00
10.	Oktobar	618.210,00
11.	Novembar	645.405,00
12.	Decembar	592.965,00
UKUPNO		6.466.444,00
Dnevni prosjek		17.716,28

“ Čistoća “ je u 2015. god. sakupila i deponovala 6.466,40 t komunalnog otpada. U ovu količinu nije uračunat zeleni otpad. Podaci o količinama dobijeni su na osnovu mjerenja količine mješovitog komunalnog otpada. Mjerenje se vrši u krugu “ Čistoće “. Naravno, ukupne količine proizvedenog komunalnog otpada su veće, jer je za Pljevlja karakteristično da (prema podacima Popisa iz 2011) 63,30 % stanovništva opštine živi u gradskom području, a da je 95% obuhvaćeno regularnim opštinskim servisom sakupljanja otpada. U ruralnom području, gdje živi 36,70 % stanovništva, svega 8 % je obuhvaćeno ovom uslugom. Otpad koji se stvara u selima koja nisu pokrivena odlaže se na neuređenim odlagalištima.

Prema podacima Ministarstva održivog razvoja i turizma na području opštine Pljevlja godišnje se generiše 8.532,00 t otpada što čini 3,50 % ukupnog komunalnog otpada koji se u toku jedne godine generiše u Crnoj Gori. Prema podacima istog Ministarstva generiše se u toku godine oko 435 t zelenog otpada.

Iz priloženog se može zaključiti da je “Čistoća” uspjela zbrinuti 75% generisane količine otpada.

Sastav komunalnog otpada

Podaci o fizičkom sastavu komunalnog otpada važni su zbog sledećih aktivnosti:

- izbora i korišćenja odgovarajuće opreme za sakupljanje, transport, tretman i odlaganje otpada
- procjene izvodljivosti smanjenja otpada – ponovne upotrebe na mjestu nastanka, recikliranja i obnove energije
- projektovanja postrojenja za tretman otpada

Opština Pljevlja i „Čistoća“ su jedna od četiri Opštine i Komunalna preduzeća iz Crne Gore koja učestvuju u pilot projektu „**Prikupljanje podataka o čvrstom otpadu u zemljama Jugoistočne Evrope**“. U ovaj projekat, koji je počeo da se realizuje u oktobru prošle godine, uključeno je 16 Opština i isto toliko javnih komunalnih preduzeća iz Srbije, Makedonije, Crne Gore i BiH. Prikupljeni podaci o količini i sastavu komunalnog otpada unosiće se u opštinski informacioni sistem za upravljanje čvrstim otpadom (SWIS) i model troškova i finansijske analize (CFM). U svakoj opštini obavljena su četiri ciklusa mjerenja količine i analize sastava otpada. Prvi ciklus mjerenja i analize sastava otpada u Opštini Pljevlja urađen je na platou „Čistoća“ u periodu od 09 do 13 februara, drugi od 11 do 15 maja, treći od 24 do 28 avgusta i četvrti od 23 do 27 novembra. Tokom prvog ciklusa u Opštini Pljevlja izmjereno je ukupno 128 tona komunalnog otpada, u drugom 102 tone, u trećem 110 tona i četvrtom 148 tona. Rezultati ukupnih mjerenja i analize sastava otpada završeni su u februaru 2016.god. Za analizu sastava uzimani su uzorci komunalnog otpada težine od 300 do 500 kg. sa gradskog područja, iz prigradskih i seoskih naselja. Projekat prikupljanja podataka o čvrstom otpadu u zemljama Jugoistočne Evrope sprovode Udruženja za oblasti, voda i zaštite okoliša „Akvasan mreža“ iz BiH, Asocijacija za upravljanje čvrstim otpadom Republike Srbije i Mreža Asocijacija lokalnih samouprava Jugoistočne Evrope (NALAS). Projekat je podržan od strane Njemačke Organizacije za međunarodnu saradnju (GiZ), putem otvorenog fonda ORF MMS. U Crnoj Gori saradnik na projektu je NVO „Ozon“. Osim Pljevalja u Crnoj Gori u ovom projektu učestvuju Podgorica, Kotor i Berane, u Srbiji: Vrnjačka Banja, Pančevo, Apatin i Žitorađa, u Makedoniji: Kočani, Resen, Bitola i Ilinden a u BiH, Opštine Tešanj, Cazin, Prijedor i Bijeljina.

Analiza morfološkog sastava rađena je na uzorcima koji su uzeti iz tri sektora stanovanja: urbani sektor (individualno stanovanje), urbani sektor (kolektivno stanovanje) i ruralni sektor. Sledeća tabela prikazuje prosječnu vrijednost morfološkog sastava tokom svih sezonskih mjerenja.

<i>Pljevlja</i>	<i>Maseni udio</i>		
<i>Kategorija otpada</i>	<i>Kolektivno stanovanje</i>	<i>Individualno stanovanje</i>	<i>Ruralni sektor</i>
Baštenski otpad Ostali biorazgradivi otpad	4.20%	24.61%	18.78%
	57.68%	36.20%	43.25%
Papir Karton Kompozitni materijal	2.89%	1.94%	11.37%
	9.47%	5.56%	3.36%

	0.40%	1.07%	0.10%
Staklo	3.47%	3.85%	1.73%
Metal (crni)	0.25%	0.33%	0.85%
Aluminijum (obojeni)	0.22%	0.21%	0.27%
PET	3.31%	2.65%	1.24%
Ostali plastični ambalžni otpad	1.05%	0.94%	1.20%
Plastične kese	4.36%	4.51%	4.81%
Ostala plastika / tvrda plastika	2.00%	1.57%	0.32%
Tekstil	2.59%	4.20%	3.58%
Pelene	4.35%	3.74%	2.85%
Građevinski materijal	0.00%	3.26%	2.85%
Električna i elektronska oprema	0.00%	0.08%	0.00%
Medicinski otpad	0.05%	0.33%	0.10%
Koža	0.00%	0.00%	0.00%
Drvo	0.00%	0.00%	1.22%
Ostali posebni tokovi otpada	0.00%	0.00%	0.00%
Fina frakcija < 10 mm	3.71%	4.74%	2.12%

Tabela 4: Morfološki sastav otpada u opštini Pljevlja

Iz tabele 4 se vidi da u *kolektivnom stanovanju* najveći udio čini biorazgradivi otpad, a zatim baštenski otpad. Karton ima najveći udio među materijalom koji se može reciklirati (9.47%), a zatim slijede plastične kese i papir. Ostale subfrakcije plastike imaju manji udio. U sektoru *individualnog stanovanja* dominantne su ostale biorazgradive frakcije, a zatim slijedi baštenski otpad. Karton je dominantna frakcija među materijalom koji se može reciklirati, dok plastične kese imaju najveći udio među subfrakcijama plastike. Uzorak otpada iz individualnog stanovanja pokazao je i značajan udio građevinskog materijala, tekstila i finih frakcija u ukupnoj količini otpada. U *ruralnom sektoru*, dvije dominantne frakcije biorazgradivog otpada imaju udio veći od 50% od ukupne mase otpada. Drugi najveći dio je papir, i u kombinaciji sa kartonom čini 14.73%. Plastične kese imaju najveći udio od svih frakcija plastike (4.81%).

Lokalni plan upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom u opštini Pljevlja za period 2016-2020. godine

Upoređujući rezultate analize sastava otpada u tri različita sektora stanovanja u opštini Pljevlja, zaključuje se da u svakoj zoni stanovanja baštenski otpad i ostali biorazgradivi otpad predstavljaju najdominantnije frakcije.

Sveukupan morfološki sastav otpada u opštini Pljevlja pokazuje da je više od 50% otpada biorazgradivi otpad. Otpad koji se može reciklirati sa značajnim udjelom je papir (5.61%), karton (5.76%). S druge strane plastične kese imaju udio od 4.58%, dok svi ostali materijali imaju ispod 4%.

Sezonska mjerenja sastava otpada su sprovedena nakon svakog godišnjeg doba i na osnovu toga dobijeni su sezonski rezultati. Ti rezultati uzimaju u obzir morfološki sastav uzoraka uzetih iz tri sektora stanovanja i broj (procenat) stanovnika koji žive u odgovarajućem sektoru. U Tabeli 5. Prikazana je prosječna vrijednost morfološkog sastava tokom svih sezona mjerenja.

<i>Pljevlja</i>	<i>Maseni udio</i>				
<i>Kategorija otpada</i>	<i>ZIMA</i>	<i>PROLJEĆE</i>	<i>LJETO</i>	<i>JESEN</i>	<i>PROSJEČNO</i>
<i>Baštenski otpad</i>					15.31%
<i>Ostali biorazgradivi otpad</i>	2.01%	15.89%	25.96%	17.36%	34.92%
<i>Papir</i>	4.85%	5.16%	5.15%	5.61%	5.19%
<i>Karton</i>	5.16%	4.27%	5.38%	5.76%	5.14%
<i>Kompozitni materijal</i>	1.46%	0.93%	0.83%	0.54%	0.94%
<i>Staklo</i>	5.33%	6.01%	4.03%	2.98%	4.59%
<i>Metali (crni)</i>	0.63%	0.54%	1.49%	0.50%	0.79%
<i>Aluminijum (obojeni)</i>	0.52%	0.54%	0.59%	0.23%	0.47%
<i>PET</i>	4.38%	1.83%	2.86%	2.31%	2.85%
<i>Ostali plastični ambalažni otpad</i>	1.30%	1.70%	2.37%	1.06%	1.61%
<i>Plastične kese</i>	5.52%	4.99%	6.49%	4.58%	5.40%
<i>Ostala plastika / tvrda plastika</i>	0.82%	1.27%	1.90%	1.22%	1.30%
<i>Tekstil</i>	2.53%	3.74%	6.49%	3.56%	4.08%
<i>Pelene</i>	4.32%	2.80%	3.82%	3.57%	3.63%
<i>Građevinski materijal</i>	1.27%	3.43%	0.95%	2.28%	1.98%

Električna i elektronska oprema	0.03%	0.00%	0.00%	0.03%	0.02%
Medicinski otpad	0.04%	0.15%	0.09%	0.18%	0.11%
Koža	0.27%	0.00%	0.00%	0.00%	0.07%
Drvo	1.84%	1.88%	3.69%	0.44%	1.96%
Ostali posebni tokovi otpada	0.00%	1.46%	0.00%	0.00%	0.37%
Fina frakcija < 10 mm	26.22%	5.82%	1.54%	3.53%	9.27%

Tabela 5. Sastav otpada na području opštine Pljevlja za četiri različita godišnja doba i prosječna godišnja vrijednost

Iz Tabele 5. vidi se da su najveće sezonske promjene prisutne u frakciji finog materijala. Ovaj materijal pokazuje najveći udio tokom zimskog perioda, prilično mali tokom ljeta i srednje vrijednosti tokom proljeća i jeseni. Uzrok ovome je taj što se u blizini grada nalazi rudnik uglja, pa veći dio grada i sela u blizini grada koriste ugalj za grijanje. Baštenski otpad ima najveći udio tokom ljeta i najniži udio tokom zime, dok ostale biorazgradive frakcije imaju najveći udio tokom jeseni. Ostale frakcije pokazuju manja ostupanja.

Sveukupan sastav pokazuje da je oko 50% od ukupnog otpada biorazgradivo. Relativno je velika količina materijala koji se može reciklirati – papir (5.19%), karton (5.14%) i staklo (4.59%). Među svim subfrakcijama plastike, plastične kese imaju najveći udio – 5.40%. Frakcije finog materijala, zbog prethodno navedenih razloga, imaju značajan udio od 9.27%.

2.2.2.GRAĐEVINSKI OTPAD

Građevinski otpad je otpad koji nastaje prilikom izgradnje, održavanja i rušenja građevinskih objekata. Građevinski otpad i otpad nastao rušenjem predstavlja kategoriju 17 u Evropskom katalogu otpada. On može imati neopasne komponente, kao što su beton, cigla, pločice, keramika, drvo, staklo, bakar, bronzu, mesing, aluminijum, čelik, gvožđe, kalaj, cink, mješani metal i kablove koji ne sadrže ulje, katran od uglja i druge opasne supstance, i opasne komponente, koje su uglavnom predstavljene svim navedenim neopasnim komponentama koje sadrže ili su kontaminirane nekom od opasnih supstanci.

Ova vrsta otpada se na teritoriji Crne Gore a samim tim i na području opštine Pljevlja još uvijek ne tretira na pravi način. Ova vrsta otpada na području opštine Pljevlja odlaze se u kadama za inertni otpad na privremenom odlagalištu komunalnog otpada „ Jagnjilo “.

Prema podacima iz Izvještaja o sprovođenju Državnog plana upravljanja otpadom za 2013. god. procjenjeno je da se na području Crne Gore na godišnjem nivou proizvede oko 90.503 t građevinskog otpada. Ta procjena je vršena na osnovu usvojene stope proizvodnje ove vrste otpada od 150 kg po stanovniku, od čega na proizvodnju mineralnog otpada ide 50 kg po stanovniku a na proizvodnju mješovitog građevinskog otpada i otpada nastalog rušenjem 100 kg po stanovniku (uključujući i opasni otpad). Ako se ova stopa proizvodnje građevinskog otpada (150 kg/po stanovniku) primjeni na teritoriju opštine Pljevlja i njen broj stanovnika dobija se da se godišnje na teritoriji opštine Pljevlja godišnje proizvede 4.626,60 t građevinskog otpada.

2.2.3. OTPADNA AMBALAŽA

Ambalažni otpad je otpad nastao nakon raspakivanja proizvoda, a obuhvata sve proizvode koji služe za zaštitu, rukovanje, plasman i prodaju drugog proizvoda. Ova vrsta otpada stvara se u domaćinstvima, preduzećima, ustanovama, naučnim i stručnim organizacijama, ugostiteljstvu, trgovini.

Treba napomenuti da ne postoje pouzdani podaci o količinama ovog otpada, kao i da postoje velika variranja u dnevno proizvedenim količinama i sastavu ovog otpada.

Za procjenu količine ove vrste otpada korištena je metodologija koja se koristila i u Državnom planu a koja podrazumjeva da se na godišnjem nivou kada je ambalažni otpad u pitanju nastane 80 do 130 kg po stanovniku.

2.2.4. BIORAZGRADIVI OTPAD

Prema Zakonu o upravljanju otpadom pod **biološko razgradivim otpadom** podrazumjeva se otpad koji je pogodan za anaerobnu ili aerobnu razgradnju (biootpad, papir i karton). Prema naprijed pomenutom Zakonu **biootpad** je biološki razgradiv otpad iz vrtova i parkova, hrana i drugi otpad koji nastaje u domaćinstvima, ugostiteljskim i maloprodajnim objektima i sličan otpad iz objekata namjenjenih za proizvodnju prehrambenih proizvoda.

Trenutno, u Crnoj Gori kao i u opštini Pljevlja uobičajeno je da se sakupljanje ovog otpada obavlja u istim kontejnerima i odlaže na privremenom odlagalištu komunalnog otpada.

U Tabeli 4 ovog Plana dati su podaci o učešću baštenskog otpada i ostalog biorazgradivog otpada u ukupnoj količini komunalnog otpada za područje opštine Pljevlja i to za kategorije kolektivno stanovanje, individualno stanovanje i ruralni sektor.

U Tabeli 5 ovog Plana dati su podaci za učešće baštenskog i ostalog biorazgradivog otpada u ukupnoj količini komunalnog otpada po godišnjim dobima kao i njihova prosječna godišnja vrijednost.

Iz Tabele 4 i Tabele 5 vidi se da oko 50% ukupnog komunalnog otpada otpada na biorazgradivi otpad.

3. ANALIZA POSTOJEĆEG STANJA UPRAVLJANJA OTPADOM U OPŠTINI PLJEVLJA

3.1. D.O.O „ČISTOĆA“

Za upravljanje otpadom u opštini Pljevlja, zaduženo je D.O.O. „Čistoća“. D.O.O „Čistoća“ Pljevlja je registrovano dana 13.02.2015.god. u skladu sa odredbama Zakona o privrednim društvima (“Sl. list RCG “ br. 06/02, “Sl. list CG ” br. 17/07, 80/08, 40/10, 73/10, 36/11, 40/11) i Zakona o komunalnim djelatnostima (“Sl. list br. 12/95) , kod Poreske uprave – Centralni registar privrednih subjekata Podgorica. Shodno Odluci br. 630-59/2014/1 od 19.02.2014god. o statusnoj promjeni, Opština Pljevlja ima prava i dužnosti Osnivača Društva.

Djelatnost društva

Društvo obavlja sledeće poslove od javnog interesa:

- sakupljanje otpada,
- sakupljanje neopasnog otpada,
- održavanje i čišćenje javnih površina,

- sakupljanje i odstranjivanje građevinskog otpada,
- sakupljanje i odnošenje ostataka građevinskog materijala i opreme,
- sakupljanje tekstilnog otpada,
- sakupljanje, transport i odlaganje komunalnog otpada za potrebe korisnika usluga,
- rad stanica za održavanje bezopasnog otpada,
- sakupljanje i promet sekundarnih sirovina,
- održavanje i čuvanje lokacije za privremeno skladištenje komunalnog otpada,
- gajenje sadnog materijala,
- čišćenje ulica,
- čišćenje ulica od snijega i leda,
- usluge ostalog čišćenja,
- usluge uređenja i održavanja okoline,
- održavanje, opravka i obnavljanje gradske rasvjete, uređenje mreže i opreme na rasvjeti,
- održavanje horizontalne i vertikalne signalizacije u gradu

Pored djelatnosti od javnog interesa, Društvo obavlja i poslove koji nemaju karakter poslova od javnog interesa:

- gajenje povrća, korjenastih i krtolastih biljaka,
- gajenje ostalih jednogodišnjih i dvogodišnjih biljaka
- uslužne djelatnosti za gajenje usjeva i zasada,
- akvakultura,
- slatkovodna akvakultura,
- proizvodnja prehrambenih proizvoda,
- održavanje i promet posuda za komunalni otpad za potrebe trećih lica,
- održavanje i opravka transportnih sredstava i građevinske mehanizacije za potrebe trećih lica,
- prevoz i promet robe u drumskom saobraćaju i izvođenje radova građevinskom mehanizacijom za potrebe trećih lica,
- trgovina na veliko cvijećem i rastinjem,
- trgovina na veliko voćem i povrćem,
- trgovina na veliko ostalom hranom, uključujući ribe, ljuskare i mekušce,
- trgovina na malo voćem i povrćem u specijalizovanim prodavnicama,
- trgovina na malo ribom, ljuskarima i mekušcima u specijalizovanim prodavnicama,
- trgovina na malo farmaceutskim proizvodima u spec.prodavnicama, apotekama,
- trgovina na malo cvijećem, sadnicama, sjemenjem, đubrivima,
- trgovina na malo na tezgama i pijacama,
- utovar, transport i odlaganje neopasnog otpada po zahtjevima trećih lica,
- hoteli i sličan smještaj,
- catering,
- usluge pripremanja i posluživanja pića.

3.1.1. Materijalno-tehnička opremljenost D.O.O „Čistoća“

Za realizaciju poslova, D.O.O. „Čistoća“ raspolaže sledećim materijalno-tehničkim sredstvima:

- poslovni objekti
- sredstva rada i oprema
- kadrovi

Poslovni objekti: administrativno-poslovni objekti (281m²), pomoćni objekti - skladišni prostor (391 m²), radionički prostor (86 m²), garažni parking prostor za vozni park (398 m²) i

otvoreni garažni prostor (400 m²).

Tabela 6: Mehanizacija DOO "ČISTOĆA"

VOZILO	BROJ	TIP	SNAGA	GODINA PROIZVODNJE
<i>Auto koš</i>	1 vozilo	Mercedes 15-28	205 ks	2000.
<i>Cisterna</i>	2 vozila	FAP 14-14	145 ks	1990.
		FAP 14-14	145 ks	1976.
<i>ULT-a</i>	1 vozilo	ULT -160	160 ks	1981.
<i>Kombinovana građevinska mašina</i>	1 vozilo	Palazani	100 ks	2009.
<i>Autosmećare</i>	6 vozila	MAN 12185	132 ks	2004.
		Zastava turbo rival	76 kw	2005.
		Mercedes 18-24	175 kw	2009.
		Mercedes 13-18	130 kw	2009.
		Volvo – 2 vozila	260 ks	2012.
<i>Snegočistač</i>	2 vozila	UNIMOG 406	90 ks	1976.
		UNIMOG 406	90 ks	1970.
<i>Traktor</i>	5 vozila	IMT 539	39 ks	1981.
		IMT 539	39 ks	2005.
		IMT 539	39 ks	2009.
		IMT 539	39 ks	2009.
		AGROMAŠ 50 tk	50 ks	2011.
<i>Putnička vozila</i>	2 vozila	Citroen	66 kw	2007.
		RENAULT – KANGO	48 kw	2002.
<i>Autodizalica sa korpom</i>	1 vozilo	MAN 890	90 ks	1982.

Organizacija društva

Da bi se poslovi utvrđeni Statutom obavljali na način kojim se obezbeđuje kontinuitet rada, Društvo je organizovano u dva sektora i to:

- I) Sektor za tehničko-operativne poslove;
- II) Sektor za ekonomsko-komercijalne, finansijske, opšte i pravne poslove.

I) Sektor za tehničko-operativne poslove u svom sastavu ima sledeće Službe :

1. Služba za prikupljanje i odvoz komunalnog otpada;
2. Služba za uređivanje i čišćenje javnih površina;
3. Služba za održavanje mehanizacije;

4. Služba "Zelenilo".

II) Sektor za ekonomsko-komercijalne, finansijske opšte i pravne poslove

- u svom sastavu ima Službu za zajedničke poslove

Zaposlenost i kvalifikaciona struktura

D.O.O „Čistoća“ Pljevlja zapošljava ukupno 159 radnika na neodređeno radno vrijeme i 18 radnika na određeno radno vrijeme (sezonci i radnici u gostionici “Vodice”) čija je kvalifikaciona struktura sledeća:

Radnici na zbrinjavanju komunalnog otpada u D.O.O „Čistoća“ – Pljevlja		
R.B.	Stepen stručne spreme	Broj zaposlenih
1.	VII	16
2.	VI	2
3.	V	-
4.	IV	33
5.	III	41
6.	II	8
7.	I	59
8.	sezonci	18
UKUPNO		177

Tabela 7.

Broj stalno zaposlenih žena je 36 (ili 23%) a muškaraca 123 (ili 77%).

U obavljanju svojih djelatnosti DOO “Čistoća” čuva i unapređuje životnu sredinu u skladu sa zakonom, drugim propisima i aktima Društva tako što planira, organizuje i ostvaruje zaštitu i unapređenje životne sredine u okviru donošenja i izvršavanja planova i programa rada i razvoja. Sa aspekta zaštite životne sredine Društvo će utvrditi okvir za uspostavljanje i preispitivanje sledećih ciljeva zaštite životne sredine:

- Obučavanje i podsticanje zaposlenih da preventivno djeluju i stalno poboljšavaju zaštitu životne sredine
- Informisanje poslovnih partnera i drugih zainteresovanih strana o našem zalaganju, akcijama i mogućnostima koji mogu da ostvare sa nama u oblasti zaštite životne sredine (upravljanje otpadom, uređenje parkova i zelenih površina, energetska efikasnost i dr.)
- Kontinuirana edukacija zaposlenih i korisnika usluga
- Obavljanje uslužnih i drugih aktivnosti u skladu sa zakonom, propisima i drugim zahtjevima vezanim za zaštitu životne sredine
- Ušteda svih resursa koje koristi Društvo i sa kojima upravlja

Donošenjem novog Lokalnog plana upravljanja otpadom stvoriće se uslovi za razvijanje javne svijesti i uspostavljanja sistematskog rješavanja problema upravljanja otpadom. Planirane aktivnosti sprovede se permanentnim angažovanjem i edukacijom putem tribina, radionica,

konkretnim akcijama na terenu prije svega sa građanima, korisnicima usluga i svim zainteresovanim grupama - škole, dječiji vrtići (kroz edukovane materijale za djecu, bojanke, knjižice, brošure itd.) saradnjom sa NVO iz oblasti zaštite životne sredine i dr.

3.1.2. PRIKUPLJANJE I ODVOZ KOMUNALNOG OTPADA

U skladu sa Programom rada "Čistoće" za 2015.god. obavljani su sledeći poslovi:

- Prikupljanje i odvoz komunalnog otpada od domaćinstava, preduzetnika i pravnih lica u gradskom području;
- Prikupljanje ambalažnog otpada od ugostiteljskih i trgovinskih radnji;
- Pražnjenje korpi za sitni otpad;
- Pražnjenje posuda za komunalni otpad u prigradskim i seoskim područjima;
- Uklanjanje nelegalnih odlagališta komunalnog i drugog raznog otpada;
- Uklanjanje leševa nastradalih životinja (pasa i mačaka) sa javnih površina i njihovo zbrinjavanje;
- Održavanje privremenog skladišta komunalnog otpada "Jagnjilo".

Izvršavanje poslova od javnog interesa na prikupljanju i odvozu komunalnog otpada na teritoriji opštine Pljevlja predstavljalo je značajan doprinos očuvanju i zaštiti životne sredine. Poslovi su se realizovali specijalnim vozilima, autosmećarama, autopodizačem i traktorom, a komunalni otpad se skladištio na privremeno skladište komunalnog otpada "Jagnjilo". Pražnjenje kanti i kontejnera vršilo se svakodnevno u jednoj smjeni. U zimskim mjesecima povećavao se broj pražnjenja posuda u odnosu na planirano, jednom do dva puta dnevno, iz razloga što je na pojedinim lokacijama dolazilo do paljenja sadržaja posuda usled nepravilnog odlaganja otpada od strane nesavjesnih korisnika usluga, kao i zbog bržeg punjenja ambalažnim otpadom kod ugostiteljskih i trgovinskih radnji.

Komunalni otpad se prikupljao iz sledećih zona:

1. Gradska zona individualnog stanovanja u kojoj se nalaze kante od 80l za prikupljanje otpada.
2. Gradska zona kolektivnog stanovanja u kojoj se nalaze kontejneri zapremine 1,1m³ za prikupljanje otpada.
3. Seoska zona u kojoj se nalaze kontejneri zapremine 1,1m³ i 5m³ za prikupljanje otpada.

Tabela 8. Parametri utroška ostvareni uslugama odvoza kabastog otpada

VOZILO	BROJ TURA	PREĐENI KILOMETRI	EFEKTIVNO VRIJEME	UTROŠENO DIZELA (l)	KOLIČINA PREVEZENOG OTPADA (kg.)
Autosmećar VOLVO PV AP 727	298	10.576	1.423 ^h 40 [']	7.750,00	1.248.985,00
Autosmećar VOLVO PV AK 144	235	8.620	1.076 ^h 40 [']	5.725,71	1.027.135,00
Autosmećar MERCEDES PV AK 354	252	10.921	1.192 ^h 45 [']	7.358,52	1.283.340,00
Autosmećar MERCEDES PV AK 896	233	8.721	1.056 ^h 25 [']	5.131,74	1.040.951,00
Autosmećar MAN PV AH 444	421	9.911	1.297 ^h 40 [']	5.537,70	1.250.603,00
Autokoš	823	18.307	771 ^h 15 [']	6.793,49	615.430,00

MERCEDES PV AK 981					
UKUPNO	2.262	67.056	6.818^{h25}	38.297,16	6.466.444,00

Odvoz krupnog (kabastog) otpada

Poslovi prikupljanja i odvoza krupnog (kabastog) otpada obavljani su pet dana u sedmici u toku jedne smjene uz stalno angažovanje ljudstva i mehanizacije. U toku 2015.god. prikupljeno je i odvezeno 1.446m³ kabastog i drugog otpada koji je skladišten na privremeno skladište komunalnog otpada "Jagnjilo". Manje količine kabastog otpada (dotrajali aparati za domaćinstvo, sanitarni uređaji, namještaj, baštenski otpad, ugljena prašina i sl.) svakodnevno su uklanjane sa javnih površina.

Tabela 9. Parametri utrošaka ostvareni uslugama odvoza kabastog otpada

VOZILO	BROJ TURA	UTROŠENO DIZELA (l)	KOLIČINA PREVEZENOG OTPADA (m³)
Traktor IMT 539 PV AA 16	518	2.440,00	1.446,00

Ukupan broj posuda za odlaganje komunalnog otpada raspoređenih kod korisnika usluga iznosi:

1. Kanta 80l - 1.100 kom.
2. Kontejner 1,1m³ - 722 kom.
3. Kontejner 5m³ - 46 kom.
4. Korpe za sitni otpad - 144 kom.

Posude za sakupljanje otpada (kontejneri zapremine 5 m³, 1,1 m³ i kante od 80 litara) se prazne putem specijalnih vozila, autosmečara sa potisnom pločom i autopodizača, dok se traktorima sa prikolicom odvozi krupni otpad iz domaćinstava, baštenski otpad, građevinski otpad i otpad sa zelenih površina (grane, trava i sl.).

Na trotoarima u gradu postavljene su 144 korpe za sitni otpad (betonske i metalne). Postojeće korpe se farbaju i popravljaju po potrebi. Pražnjenje korpi za sitni otpad vrši se svakodnevno

Zabranjeno je miješanje različitih vrsta opasnog otpada i miješanje opasnog sa neopasnim otpadom, osim radi povećanja bezbjednosti postupaka prerade ili odlaganja otpada koji nastaje ako se time ne ugrožavaju život i zdravlje ljudi i životna sredina.

3.2. LOKACIJE POSTOJEĆIH POSTROJENJA ZA PRERADU I ODBRANJIVANJE OTPADA

Pod kapacitetima za upravljanje otpadom se podrazumjevaju: prostori za postavljanje specijalnih kontejnera u kojima se na selektivan način sakuplja otpad, odlagalište otpada, pretovarna (transfer stanica), reciklažni centar, centar za kompostiranje, reciklažno dvorište.

- *Skladištenje otpada*

Sakupljeni čvrsti komunalni otpad sa teritorije opštine Pljevlja se transportuje na prostor za privremeno skladištenje otpada „Jagnjilo“. Lokacija „Jagnjilo“ je udaljena oko 6 km sjeveroistočno od grada i nalazi se neposredno pored magistralnog puta Pljevlja–Prijeopolje. Na ovoj se lokaciji komunalni otpad odlaže oko 20 godina.

Prikupljeni komunalni otpad je svakodnevno skladišten na privremeno skladište komunalnog otpada „Jagnjilo“, za koje je lokacija određena na katastarskoj parceli br. 3/1 KO Otilovići na osnovu člana 1. Odluke o određivanju lokacije za privremeno skladište komunalnog otpada za teritoriju opštine Pljevlja (Odluka br. 01-030-522 od 26.12.2012.god.).

Mjerenje količina prikupljenog komunalnog otpada vršeno je na platou DOO „Čistoća“, a sva dokumentacija o količinama i kretanju otpada čuva se u skladu sa Odlukom o načinu privremenog skladištenja komunalnog otpada i uslovima zaštite životne sredine i zdravlja ljudi (Odluka br. 01-030-266 od 02.07.2013.god.).

Dovoz komunalnog otpada su vršila i druga pravna lica i preduzetnici sopstvenim vozilima, čiji dolazak se redovno evidentirao u prijemnoj službi skladišta. Osim komunalnog skladištene su i druge vrste otpada i to: građevinski, baštenski, inertni i sl.

Društvo je u saradnji sa Osnivačem započelo realizaciju projekta izgradnje n.n.voda za napajanje električnom energijom kontejnerskog objekta. U toku je postupak davanja saglasnosti od strane nadležnog ministarstva.

Zajedničkom akcijom nadležnog Sekretarijata, DOO „Lokalni Putevi“ i DOO „Čistoća“ urađeno je tamponiranje prilaznog puta skladišta komunalnog otpada a utrošeno je 278.00m³ kamenog agregata.

Privremeno skladište je obezbijeđeno čuvarskom službom od 00-24^h, a skladištenje komunalnog otpada je vršeno u vremenu od 07-15^h. Nakon odlaganja vršen je tretman prekrivanja otpada zemljom i laporcem. Od mehanizacije na skladištu otpada Društvo raspolaže građevinskom mašinom ULT-160. Za održavanje skladišta utrošeno je 7.248,28 L dizela.

3.3 NEUREĐENA ODLAGALIŠTA OTPADA

U Državnom planu upravljanja otpadom navedeno je da na teritoriji opštine Pljevlja postoji devet neuređenih odlagališta: Gotovuša, Dajevića Han, Židovići, Komini, Vodice, Odžak u gradskom području, pored pumpe, naselje Gradac, pored regionalnog puta Gradac – Šula. Većina navedenih lokacija bile su smještene uz regionalne odnosno magistralne puteve. U predhodnim godinama (desetogodišnji period) opština Pljevlja je uložila velike napore da se neuređena odlagališta otpada uklone, tako da navedena neuređena odlagališta nisu aktivna. Na svim putnim pravcima pored kojih su evidentirana neuređena odlagališta postavljeni su kontejneri za otpad te se na taj način vrši kontrolisano skladištenje otpada.

Tabela 10. Pregled neuređenih odlagališta na teritoriji opštine Pljevlja

<i>Naziv neuređenog odlagališta</i>	<i>Opis</i>
1. Lokacija Vrbica	Vrsta odloženog otpada: razni komunalni otpad iz domaćinstava. Status: ne koristi se zadnju godinu dana jer su postavljeni kontejneri 1m ³

	Opis lokacije: pored lokalnog puta Vezišnica – Bobovo. za mašinsko čišćenje potreban put. Količina otpada oko 20m ³
2. Lokacija Kraljeva gora	Vrsta odloženog otpada: razni komunalni otpad iz domaćinstava. Status: ne koristi se zadnju godinu dana jer su u mjesnom centru Kruševo postavljeni kontejneri 1m ³ Opis lokacije: pored puta Kruševo - Glibači. za mašinsko čišćenje potreban put. Količina otpada oko 5m ³
3. lokacija Kruševo – Krvavci	Vrsta odloženog otpada: razni komunalni otpad iz domaćinstava. Status: ne koristi se zadnju godinu dana jer su u mjesnom centru Kruševo postavljeni kontejneri 1m ³ Opis lokacije: pored puta Kruševo – Glibači. za mašinsko čišćenje potreban put. Količina otpada oko 15m ³
4. Lokacija Jakupov grob	Vrsta odloženog otpada: razni komunalni otpad iz domaćinstava. Status: lokacija se sve manje koristi jer su na oko 2km postavljeni kontejneri 1m ³ Lokacija nepristupačna za mašinsko čišćenje. Količina otpada oko 10m ³
5. Lokacija Lijeska	Vrsta odloženog otpada: razni komunalni otpad iz domaćinstava. Status: sve se manje koristi od kada je prije dvije godine postavljen kontejner 1m ³ na Mijakovićima pored regionalnog puta (udaljenost oko 2km) Opis lokacije: pored lokalnog puta Mijakovići - Lijeska. za mašinsko čišćenje potreban put. Količina otpada oko 10m ³
6. Lokacija Krakalice	Vrsta odloženog otpada: razni komunalni otpad iz domaćinstava. Status: ne koristi se zadnju godinu dana jer su u mjesnim centrima Mataruge i Vrulja postavljeni kontejneri 1m ³

	Opis lokacije: pored regionalnog puta Trlica – Slijepac most. Za bilo kakvo čišćenje veoma nepristupačna. Količina otpada oko 10m ³
Na seoskom području opštine Pljevlja može se uočiti odložen otpad na mnogo mjesta ali u količinama manjim od 1m ³ , ili čak manjim i od 0,5m ³ te se ne može konstatovati da su to deponije. Svakako ovakve lokacije je potrebno očistiti što se u dobroj mjeri radi putem raznih akcija	

Realizovane su sledeće aktivnosti na čišćenju neuređenih odlagališta:

“Čistoća” je učestvovala u finansiranju i realizaciji državnog javnog rada **“Neka bude čisto za 2015.god.”** koji se odnosio na čišćenje i održavanje magistralnih i regionalnih puteva Crne Gore, u dužini od preko 1.300 km. Čišćeni su sledeći putevi: Pljevlja-Đurđevića Tara, Pljevlja-Ranče, Pljevlja-Čemerno, Pljevlja-Gotovuša. U periodu od 05.05-31.08.2015.god. prikupljeno je 750 plastičnih kesa komunalnog otpada ukupne težine 6.000kg. i drugog kabastog otpada koji je odvezen auto košem.

U saradnji sa Vojskom Crne Gore uklonjeno je nelegalno odlagalište otpada kod Dajevića Hana. Angažovanjem mehanizacije Vojske Crne Gore i mehanizacije “Čistoća” uklonjena je veća količina građevinskog, komunalnog i drugog raznog otpada.

Što se tiče odlagališta većih razmjera, evidentirana su tri odlagališta koja se sada ne koriste. Odlagalište “Jugoštica” bivša gradska deponija, se ne koristi više od 30 godina i tu je došlo do samozarastanja i ista se sad teško primjećuje. Slična je situacija i sa odlagalištem u Gracu koja je navedena u DPUO kao i odlagalište u Dubočici pored akumulacionog jezera, takođe i navedene dvije lokacije su u fazi samozarastanja.

Kad je u pitanju odlagalište drvnog otpada pored “Vektre Jakić” isto nije u nadležnosti lokalne uprave. Takođe na teritoriji opštine Pljevlja ima nekoliko odlagališta drvnog otpada, koje nastaje kao otpad usled rezanja drvnih sortimenata, ali se ta vrsta otpada koristi kao sirovina za dalju preradu a vlasnici pogona u kojima otpad nastaje, rade planove upravljanja otpadom što prati Agencija za zaštitu životne sredine.

4. PLAN UPRAVLJANJA OTPADOM ZA PERIOD 2016-2020. GODINE

4.1 PLANIRANJE

Planiranje u oblasti upravljanja otpadom u narednom četvorogodišnjem period odnosi se prije svega na komunalni i građevinski otpad.

Osnovni cilj plana upravljanja otpadom je uvođenje održivog načina sakupljanja komunalnog i građevinskog otpada sa teritorije opštine Pljevlja na način što će se povećati količina sakupljenog a smanjiti količina otpada. Definisani su sledeći specifični ciljevi:

- Uspostavljena transfer stanica sa reciklažnim centrom
- Uspostavljen sistem za separatno sakupljanje komunalnog otpada.
- Uspostavljen sistem zbrinjavanja i prerade biološku razgradivog otpada
- Sanirana neuređena odlagališta otpada
- Sprovedene kampanje na temu podizanja nivoa javne svijesti u oblasti upravljanja komunalnim i neopasnim otpadom
- Uspostavljen sistem monitoring realizacije plana

Komunalni otpad je svrstan u Katalogu otpada (Službeni list Crne Gore", br. 059/13)u grupi 20 komunalni otpad (kućni otpad i slični komercijalni i industrijski otpad), u koju spadaju sledeće vrste:

- 20 01 Odvojeno sakupljene frakcije (izuzev podgrupe 15 01)
- 20 01 01 papir i karton
- 20 01 02 staklo
- 20 01 08 biorazgradivi kuhinjski i otpad iz restorana
- 20 01 10 odjeća
- 20 01 11 tekstil
- 20 01 13*rastvarači, (A)
- 20 01 14*kisjeline, (A)
- 20 01 15*baze, (A)
- 20 01 17*fotohemikalije, (A)
- 20 01 19*pesticidi, (A)
- 20 01 21*fluorescentne cijevi i ostali otpad koji sadrži živu, (A)
- 20 01 23*odbačena oprema koja sadrži hlorofluorougļjovodonike, (M)
- 20 01 25 jestiva ulja i masti
- 20 01 26*ulja i masti drugačije od 20 01 25, (A)
- 20 01 27*boja, mastila, ljepila i smole, koji sadrže opasne supstance, (M)
- 20 01 28 boja, mastila, ljepila i smole drugačiji od 20 01 27*
- 20 01 29*deterdžent koji sadrži opasne supstance, (M)
- 20 01 30 deterdžent drugačiji od 20 01 29*
- 20 01 31*citotoksični i citostatični lijekovi, (A)
- 20 01 32 lijekovi drugačiji 20 01 31*
- 20 01 33*baterije i akumulatori uključeni u 16 06 01, 16 06 02 ili 16 06 03 i nesortirane baterije i akumulatori koji sadrže ove baterije, (M)
- 20 01 34 baterije i akumulatori drugačiji od 20 01 33*
- 20 01 35*odbačena električna i elektronska oprema drugačija od 20 01 21* i 20 01 23*, koja sadrži opasne komponente, (M)
- 20 01 36 odbačena električna i elektronska oprema drugačija od 20 01 21*, 20 01 23* i 20 01 35*
- 20 01 37*drvo koje sadrži opasne supstance, (M)
- 20 01 38 drvo drugačije od 20 01 37*
- 20 01 39 plastika
- 20 01 40 metali
- 20 01 41 otpad od čišćenja dimnjaka
- 20 01 99 ostale frakcije koje nijesu drugačije specifikovane
- 20 02 Otpad iz vrtova i parkova (uključujući i grobljanski otpad)
- 20 02 01 biorazgradivi otpad
- 20 02 02 zemlja i kamen
- 20 02 03 ostali otpad koji nije biorazgradiv
- 20 03 Ostali komunalni otpad
- 20 03 01 miješani komunalni otpad
- 20 03 02 otpad sa pijaca
- 20 03 03 ostaci od čišćenja ulica
- 20 03 04 mulj iz septičkih jama
- 20 03 06 otpad od čišćenja kanalizacije
- 20 03 07 kabasti otpad
- 20 03 99 komunalni otpad koji nije drugačije specifikovan

4.1.1 Upravljanje komunalnim otpadom

Planiranje upravljanja komunalnim i građevinskim otpadom na teritoriji opštine Pljevlja u narednom četvorodišnjem periodu zavisi od više faktora. Prije svega treba uzeti u obzir očekivanu promjenu broja stanovnika kako i ekonomske aktivnosti u narednom periodu, što podrazumijeva industrijsku i poljoprivrednu proizvodnju prije svega.

Tabela 11. Procjenjeni broj stanovnika prema Državnom planu upravljanja otpadom:

	2016	2017	2018	2019	2020
Broj stanovnika	29.054	28.566	28.086	27.460	27.150

Prema projekcijama na osnovu Državnog plana i dosadašnje prakse upravljanja otpadom komunalni otpad koji će se proizvoditi u narednom planskom periodu prikazan je u Tabeli 12:

	2016	2017	2018	2019	2020
Organski otpad (t)	2754.9	2760.3	2766.2	2771.6	2777
Papir i karton (t)	1117.1	1119.2	1121.6	1123.8	1126
Staklo (t)	730.1	731.6	733.1	734.5	736
Fero metali (t)	95.2	95.4	95.6	95.8	96
Obojeni metali (t)	140.9	141.1	141.4	141.7	142
PET (t)	478.1	479.1	480.1	481.1	482
Plastika (t)	1021.8	1023.9	1026	1028	1030
Inertni otpad – uključujući i građevinski šut (t)	197.4	197.8	198.2	198.6	199
Zeleni otpad (t)	438.5	439.4	440.3	441.1	442
Guma (t)	94.2	94.4	94.6	94.8	95
Kompozitna ambalaža (t)	311.5	312.1	312.7	313.4	314
Tekstil (t)	242	242.5	243	243.5	244
Opasan otpad (t)	54.6	54.7	54.8	54.9	55
Drvo (t)	219.2	219.7	220.1	220.6	221
Ostalo (t)	687.5	688.8	690.3	691.6	693
Ukupno (t):	8583	8600	8618	8635	8652

Prikaz je izvršen prema vrstama otpada koji će se zbrinjavati u narednom četvorogodišnjem periodu. Porijeklo komunalnog otpada je iz domaćinstava, javnih i privrednih subjekata, a biće sakupljan na punktovima prilagođenim za selektivno odlaganje otpada. Pored komunalnog otpada sakupljaće se i građevinski otpad, u dijelu transfer stanice sa reciklažnim

dvorištem koji će biti odvojen posebno za odlaganje te vrste otpada odnosno onih komponenti građevinskog otpada koji su predmet plana upravljanja otpadom.

U Državnom planu upravljanju otpadom za period od 2015-2020 godine date su tri opcije načina upravljanja otpadom na državnom nivou.

Prema Opciji 1. Planirano je formiranje 5 regionalnih centara za upravljanjem otpadom:

- Region Centar 1 – obuhvata Podgoricu, Cetinje i Danilovgrad;
- Region Centar 2 – obuhvata Nikšić, Plužine i Šavnik;
- Region Sjever – obuhvata Bijelo Polje, Mojkovac, Kolašin, Pljevlja, Žabljak, Berane, Rožaje, Plav i Andrijevicu;
- Region Primorje 1 – obuhvata Bar i Ulcinj;
- Region Primorje 2 – obuhvata Herceg Novi, Kotor, Tivat i Budvu.

Prema Opciji 2 planirana su 3 regionalna centra za upravljanje otpadom na sledeći način:

- Region Centar – obuhvata Podgoricu, Cetinje, Danilovgrad, Nikšić, Plužine i Šavnik;
- Region Sjever – obuhvata Bijelo Polje, Mojkovac, Kolašin, Pljevlja, Žabljak, Berane, Rožaje, Plav i Andrijevicu;
- Region Primorje – obuhvata Bar, Ulcinj, Herceg Novi, Kotor, Tivat i Budvu.

Opcijom 3 je predstavljena mogućnost formiranja jedinstvenog regiona za upravljanje otpadom:

- Jedinstveni region- obuhvata otpad iz svih opština a centar regiona bi eventualno bio u Nikšću.

Nikšić je dat kao opcija jer je trenutno jedina lokalna samouprava koja u svojoj prostorno-planskoj dokumentaciji predviđa takvu mogućnost a Državni plan upravljanja otpadom predviđa i mogućnost da regionalni centar bude i na teritoriji neke druge opštine ukoliko se pokaže inicijativa za izgradnju postrojenja za termičku obradu otpada a Studija izvodljivosti datog sistema pokaže opravdanost.

Prema opcijama, izuzev u slučaju jedinstvene sanitarne deponije, transfer stanica sa reciklažnim dvorištem biće smještena na teritoriji opštine Pljevlja. Na osnovu planiranog Državnim planom upravljanja otpadom, opština Pljevlja kao korisnik a Direkcija javnih radova Crne Gore, kao naručilac, za potrebe opštine Pljevlja naložila je izradu nacrta Projektnog zadatka za izradu studije izvodljivosti, idejnog rješenja, glavnog projekta i elaborata procjene uticaja na životnu sredinu izgradnje transfer stanice sa reciklažnim dvorištem na teritoriji opštine Pljevlja. Sredstva za izradu projektne dokumentacije obezbjeđuje Vlada Crne Gore.

Osnovni cilj izgradnje transfer stanice sa reciklažnim dvorištem je stvaranje uslova za organizovanje i obavljanje poslova upravljanja komunalnim otpadom na izvodljiv, održiv i efikasan način koji je u skladu sa važećim propisima i planskim dokumentima.

Svrha izrade Glavnog projekta je kvalitetno sagledavanje i razrada najboljeg primjenljivog modela organizovanja selektivnog načina sakupljanja, transporta i obrade sakupljenog komunalnog otpada sa područja opštine Pljevlja.

Na osnovu nacrta Projektnog zadatka obrađivač Glavnog projekta za izgradnju transfer stanice sa reciklažnim dvorištem treba da obezbijedi:

- Studiju izvodljivosti za izgradnju transfer stanice sa reciklažnim dvorištem sa Analizom trenutnog stanja u oblasti upravljanja komunalnim otpadom u opštini Pljevlja. Predlog dva

ili više varijantnih rješenja koja se odnose na najbolji način organizovanja sakupljanja komunalnog otpada, odnosno na selektivno sakupljanje, pripremu za transport, kao i optimalno rješenje za organizovanje transporta otpada do odgovarajućeg regionalnog centra za obradu otpada;

- Idejno rješenje za izgradnju transfer stanice sa reciklažnim dvorištemu skladu sa Zakonom o uređenju prostora i izgradnji objekata, član 78 („Službeni list CG“, br. 51/08, 34/11, 35/13 i 33/14);
- Usvojen i revidovan Glavni projekat u skladu sa Zakonom o uređenju prostora i izgradnji objekata, član 80;
- Projekat održavanja transfer stanice sa reciklažnim dvorištem u skladu sa članom 81 Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata;
- Kapacitet i opis način rada transfer stanice sa reciklažnim dvorištem;
- Tehničke karakteristike transfer stanice sa reciklažnim dvorištem;
- Specifikaciju opreme;
- Ekonomske karakteristike;
- Usklađenost sa urbanističko tehničkim uslovima obezbijeđenih od strane nadležnog organa lokalne uprave na osnovu odgovarajućeg prostorno planskog dokumenta;
- Elaborat procjene uticaja na životnu sredinu u skladu sa Zakon o procjeni uticaja na životnu sredinu („Službeni list CG“, br. 80/05 i 27/13); Pravilnikom o sadržini elaborata procjene uticaja („Sl. list CG“, broj 14/07) i drugim zakonskim i podzakonskim propisima koji se odnose na predmetni projekat i njegov uticaj na kvalitet životne sredine, sa pratećom dokumentacijom.

POLAZNE PRETPOSTAVKE

- Izradu Studije izvodljivosti, Idejnog rješenja, Glavnog projekta i Elaborata procjene uticaja na životnu sredinu će finansirati Vlada Crne Gore, iz Kapitalnog budžeta za 2016. godinu.
- Za realizaciju projekata koji se finansiraju sredstvima iz Kapitalnog budžeta zadužena je Direkcija javnih radova.
- Opština će saradivati u izradi dokumenta radi obezbjeđenja što kvalitetnijih podataka, analiza i elaboriranja najprihvatljivijih rješenja.
- Ministarstvo održivog razvoja i turizma će obezbijediti dostupnost postojećih podataka o životnoj sredini.
- Za izradu Studije izvodljivosti, Idejnog rješenja, Glavnog projekta i Elaborata procjene uticaja na životnu sredinu, neophodno je da Obrađivač, kao polaznu osnovu, primjenjuje odredbe propisa i koristi tehničku, prostorno plansku dokumentaciju i dokumentaciju koja se odnosi na upravljanje komunalnim otpadom (navedeno u prethodnom dijelu Projektnog zadatka).

Ciljna oblast koja će biti obuhvaćena planiranom izgradnjom Transfer stanice sa reciklažnim dvorištem je cjelokupno područje opštine Pljevlja za koje je obrada komunalnog otpada predviđena da se vrši u regionalnom centru za obradu otpada, u zavisnosti od rješenja u novom Državnom planu upravljanja otpadom.

Projekat ima za cilj rješavanje problema u oblasti upravljanja komunalnim otpadom, sa kojima se susreću stanovništvo, turistička i privredna struktura u opštini Pljevlja.

4.2 LOKACIJA BUDUĆE TRANSFER STANICE SA RECIKLAŽNIM DVORIŠTEM

Prostori za odlaganje otpada organizuju se na sledeći način: prostori za postavljanje specijalnih kontejnera za selektivno sakupljanje otpada, odlagališta otpada, pretovarna (transfer) stanica, reciklažni centar, centar za kompostiranje, reciklažno dvorište.

Zadnjih 20 godina komunalni otpad sa teritorije opštine Pljevlja transportuje se i odlaže na privremeno dodjeljenju lokaciju "Jagnjilo". Lokacija je udaljena 6 km sjeveroistočno od grada i u neposrednoj je blizini magistralnog puta Pljevlja-Prijepolje. Za sakupljanje, transport i skladištenje otpada zaduženo je preduzeće "Čistoća". Bilo je planirano da na tom području bude izgrađena sanitarna deponija za koju su dobijeni urbanističko-tehnički uslovi. Međutim kako je već navedeno Državnim planom upravljanja otpadom od takvog projekta se odustalo i umjesto sanitarne deponije izgradiće se transfer-stanica sa reciklažnim dvorištem. Na osnovu toga je od Ministarstva održivog razvoja i turizma zatrežena izmjena urbanističko-tehničkih uslova.

Kako se planira izgradnja transfer stanice sa reciklažnim dvorištem, opština Pljevlja, tačnije Sekretarijat za komunalno-stambene poslove saobraćaj i vode je aktom br.1055-975/11-1 od 24.04.2016.godine zahtijevao od Ministarstva održivog razvoja i turizma, izmjenu urbanističko-tehničkih uslova, br.1055-975/11-1 od 22.04.2016.godine za izradu tehničke dokumentacije za izgradnju deponije na katastarskoj parceli br.3/2 K.O.Otilovići u zahvatu Prostorno urbanističkog plana opštine Pljevlja do 2020 godine ("Sl. List CG" – opštinski propisi br.11/11) na način da se isti odnose i na transfer stanicu sa reciklažnim dvorištem.

Urbanističko-tehnički uslovi izdati od strane Ministarstva održivog razvoja i turizma br.1055-975/11-1, odnose se u naslovu na izgradnju deponije na predmetnoj katastarskoj parceli, ali je istim sadržan i opis lokacije za predmetni objekat-reciklažno dvorište.

Uspostavljanjem transfer stanice sa reciklažnim dvorištem privremeno odlagalište otpada "Jagnjilo" će se sanirati čemu će prethoditi detaljan plan sanacije sa svim neophodnim analizama i mjerenjima.

Da bi se realizovao projekat u narednom periodu, u skladu sa akcionim planom, obezbjediće se sledeći preduslovi:

- Izrada Studije izvodljivosti za sagledavanje načina pripreme i transporta komunalnog otpada za potrebe opštine Pljevlja do regionalnog centra za obradu otpada, u zavisnosti od usvojenog rješenja Državnog plana upravljanja otpadom.
- Priprema Idejnog rješenja i Glavni projekat u skladu sa urbanističko tehničkim uslovima izdatim od strane nadležnog organa opštine, Zakonom o uređenju prostora i izgradnji objekata, član 78 i 80 i Pravilnika o načinu izrade, razmjeri i bližoj sadržini tehničke dokumentacije ("Službeni list CG", broj 23/14);
- Izrada Elaborata procjene uticaja na životnu sredinu u skladu sa Zakon o procjeni uticaja na životnu sredinu, Pravilnikom o sadržini elaborata procjene uticaja i drugim zakonskim i podzakonskim propisima koji se odnose na predmetni projekat i njegov uticaj na kvalitet životne sredine

U narednom Planskom periodu će se na osnovu sprovedenog istraživanja o trenutnom stanju u oblasti upravljanja komunalnim i građevinskim otpadom i na osnovu poslovanja komunalnog preduzeća, pripremi pregled i objašnjenja mogućih varijantnih rješenja i predložiti jedno rješenje koje na najbolji način zadovoljava potrebe građana, uz istovremeno

poštovanje relevantnih propisa, ekonomskih i principa zaštite životne sredine, kao i specifičnih uslova koji postoje na području opštine. Izradiće se nacrt kratkoročnog investicionog programa, koji uključuje finansijsku procjenu realizacije, plan implementacije i plan nabavki, kao i mjere koje treba da sprovede komunalno preduzeće u cilju poboljšanja sopstvenih organizacionih, funkcionalnih i finansijskih kapaciteta. Uzimajući sve u obzir na kraju će se uraditi Elaborat procjene izgradnje transfer stanice sa reciklažnim dvorištem koji ima za cilj da procijeni potencijalne negativne uticaje koje bi izgradnja i rad transfer stanice sa reciklažnim dvorištem na planiranoj lokaciji imala na životnu sredinu i da definiše adekvatne mjere koje će se preduzeti u cilju sprečavanja i smanjenja štetnih uticaja izgradnje i rada iste.

Elaborat procjene uticaja čini sastavni dio tehničke dokumentacije za izgradnju transfer stanice sa reciklažnim dvorištem i isti je neophodan za pribavljanje dozvole, odobrenja ili saglasnosti za početak izvođenja projekta ili pribavljanja upotrebne dozvole.

Program zbrinjavanja otpada u okviru transfer stanice sa reciklažnim dvorištem biće organizovano na sledeći način:

4.2.1. Program sakupljanja i zbrinjavanja komunalnog otpada na području transfer stanice

Dosadašnji način odlaganja otpada se pokazao kao jednio prihvatljivo rješenje u datim uslovima ali se pokazao kao neodrživ. Kako je već navedeno, u Državnom planu upravljanja otpadom, najizvjesnije rješenje za teritorije opština Pljevlja i Žabljak je uspostavljanje transfer stanice za ove dvije opštine na teritoriji opštine Pljevlja.

Osnovna funkcija ovako organizovanja sistema je prihvatanje komunalnog otpada koji će nakon razvrstavanja i deponovanja biti transportovan do regionalne sanitarne deponije. Transfer stanice su osmišljene na način da uključuju mjesta za privremeno odlaganje otpada koja imaju prilazne platoe za punjenje vozila za transport otpada.

Da bi bila potpuno funkcionalna transfer stanica mora:

- biti odgovarajuće površine tako da ima kapacitet da primi sav dopremljeni komunalni otpad
- da je funkcionalna u svim vremenskim uslovima
- da je pristupačna, saobraćajno dostupna
- organizovana na način da omogući nesmetanu prohodnost transportnih i utovarnih sredstava

Upravljanje transfer stanicom biće povjereno lokalnom komunalnom preduzeću “Čistoća” koja će uspostaviti proceduru kojim će biti opisan rad kao i održavanje sistema transfer stanice.

U skladu sa planiranim programima predviđenim Državnim planom upravljanja otpadom osnovni pristup u zbrinjavanju komunalnim otpadom biće uspostavljanje sistema primarne selekcije komunalnog otpada, metodom “suva” i “mokra” kanta. Pristupiće se uvođenju odvajanja komponenti otpada koje se mogu reciklirati već na primarnom mjestu prikupljanja otpada. Obezbjediće se odgovarajuće posude za primarnu selekciju otpada tako da će se na samim mjestima odlaganja otpada odvojiti frakcije kao što su papir i karton, staklo, metalne limenke i konzerve. Posebne posude biće obezbjeđene za prikupljanje organskog otpada porjeklom iz domaćinstava, koji će kasnije moći biti podvrgnut procesu kompostiranja i na taj način adekvatno zbrinuti. Postojeća infrastruktura u pogledu broja posuda za selektivno odlaganje otpada je nedovoljna tako da će akcionim planom biti predviđena nabavka istih.

U prethodnom period na području opštine Pljevlja se nije vršilo selektivno sakupljanje komunalnog otpada ali će se u narednom četvorogodišnjem period, realizacijom planiranih aktivnosti steći uslovi za ovaj način odlaganja.

Posude za selektovano odlaganje otpada biće obilježene na adekvatan način a transport će se odvijati na način da se frakcije neće mješati tj. posebno. Kako bi ovakav način odlaganja bio i finansijski održiv pristupiće se detaljnom planiranju lokacija postavljanja posuda, broja vozila koja će vršiti odvoz kao i dinamici odvoza posebnih frakcija. Posude će biti postavljene u vidu zelenih ostrva i za njihovo uspostavljanje, održavanje i pražnjenje biće zaduženo komunalno preduzeće “ Čistoća”.

Planira se uvođenje ovakvog načina sakupljanja otpada kako u urbanim tako i u ruralnim djelovima opštine na posebno predviđenim mjestima.

Imajući u vidu površinu opštine Pljevlja, udio stanovništva koji živi na seoskom području u ukupnom broju stanovnika, udaljenost pojedinih sela od Pljevalja, stanje putne infrastrukture na seoskom području kao i druge faktore, u periodu primjene ovog plana nije moguće ostvariti da pokrivenost sakupljanjem iznosi 95 % kako je planirano Državnim planom. Očekivane količine sakupljenog otpada sa pokrivenošću za opštinu Pljevlja date su u Tabeli 13.

	2016	2017	2018	2019	2020
Pokrivenost sakupljanjem (%)	76	78	80	82	84
	6523	6708	6894	7080	7268

Tabela 13.

Takođe koristeći podatke iz Državnog plana upravljanja otpadom procjenjena količina otpada (procenat sakupljanja 84 %) koji će se sakupljati prema morfološkom sastavu u 2020 godini je sledeća:

Organski otpad	2332 t
Papir i karton	946 t
Staklo	619 t
Fero-metali	81 t
Obojeni metali	119 t
Pet	405 t
Plastika	865 t
Inertni otpad-uključujući građevinski šut	167 t

Lokalni plan upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom u opštini Pljevlja za period 2016-2020. godine

Zeleni otpad	372 t
Guma	80 t
Kompozitna ambalaža	263 t
Tekstil	205 t
Opasan otpad	46 t
Drvo	186 t
Ostalo	582 t
Ukupno:	7268 t

Tabela 14.

Procjenjene količine sakupljenog otpada prema morfološkom sastavu po frakcijama (t/god) za period 2016-2020 god. za opštinu Pljevlja:

JLS: Opština Pljevlja			Napomena: podaci o količinama daju se u tonama						
Cilj koji se odnosi na <u>papir, metal, plastika i staklo</u>									
Godina planskog obuhvata (1)	Broj stanov u JLS (2)	Procjena sakuplj. kom. otpad (3)	Procjena sakupljenih reciklabinih frakcija (podaci o količinama daju se u tonama)				Ukupno sakupljeno (8)= (4)+(5)+(6)+(7)	Planirani cilj % (9)	Planirani cilj količina (10)
			Papir+kart (4)	Plastika (5)	Metal (6)	Staklo (7)			
2017	28566	6708	873	798	185	571	2427	6	145.6
2018	28086	6894	897	820	190	587	2494	10	249.4
2019	27614	7080	922	843	195	603	2563	15	384.5
2020	27150	7268	946	865	200	619	2630	20	526
UKUPNO	-----	27950	3638	3326	770	2380	10114		1305.5

Lokalni plan upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom u opštini Pljevlja za period 2016-2020. godine

JLS: Opština Pljevlja		Napomena: podaci o količinama daju se u tonama						
Cilj koji se odnosi na biorazgradivi komunalni otpad								
Godina planskog obuhvata (1)	Procjena sakupljenog komunalnog otpada prema DPUO (2)	Procjena sakupljenog biorazgradivog komunalnog otpada, papir, karton, zeleni, organski iz kuhinja i restorana i ostale frakcije (podaci o količinama daju se u tonama)				Ukupno sakupljeno (7)= (3)+(4)+(5)+(6)	Planirani cilj % (8)	Planirani cilj količina (9)
		Papir+karton (3)	Organski i ostaci iz kuhinja i restorana (4)	Zeleni (lišće, trava, ostaci rezidbe i sl.) (5)	Ostali (drvo, odjeća, tekstil, frakcije kabastog i dr) (6)			
2017	6708	873	2152	343	361	3729	6	223.7
2018	6894	897	2212	353	371	3833	10	383.3
2019	7080	922	2272	362	381	3937	15	590.5
2020	7268	946	2332	372	391	4041	20	808.2
UKUPNO	27950	3638	8968	1430	1504	15540		2005.7

JLS: Opština Pljevlja		Napomena. podaci o količinama daju se u tonama			
Cilj koji se odnosi na građevinski otpad					
Godina planskog obuhvata (1)	Broj stanov u JLS (2)	Stopa proizvodnje po stanov (3)	Procjena proizvedenog građevinskog otpada prema DPUO (4)	Planirani cilj od (4) % (5)	Planirani cilj količina (6)
2017	28566	0,15	4285	10	428.5
2018	28086	0,15	4213	15	632
2019	27614	0,15	4142	20	828.4
2020	27150	0,15	4072.5	40	1629
UKUPNO	-----	-----	16712.5		3517.9

Tabela 15.

Očekuje se da će gore pomenute aktivnosti dovesti do smanjenja količine deponovanog otpada na području transfer stanice. Na ovaj način prikupljen otpad će dalje biti tretiran i razvrstavan na području transfer stanice i reciklažnog dvorišta po programu koji će izraditi komunalno preduzeće "Čistoća" zaduženo za upravljanje otpadom.

4.2.2 Zbrinjavanje opasnog komunalnog otpada:

Pod opasnim komunalnim otpadom podrazumjevamo opasne materije koje iz domaćinstva sa miješanim komunalnim otpadom završavaju na mjestu predviđenom za deponovanje otpada. U komunalni opasni otpad ubrajaju se npr. ambalaža od kućne hemije, otpadno ulje, auto djelovi, baterije, stari lijekovi, ambalaža, ostaci farbi i rastvarača i sl. Raznovrsnost materija koje čine opasan otpad koji se generiše u domaćinstvima diktira uslove sakupljanja,

transporta, način manipulacije i privremenog skladištenja a konkretan program se razvija i detaljno razrađuje za svaku vrstu otpada koja je definisana zakonom, u skladu sa posebnim Pravilnikom.

Kako bi se riješio problem zbrinjavanja opasnog komunalnog otpada, planira se nabavka posuda koje će služiti za odlaganje opasnog komunalnog otpada

Na prostoru budućeg reciklažnog dvorišta planirane su posude za izdvajanje i odlaganje opasnog komunalnog otpada.

Takođe će se uspostaviti sistem nadzora nad odlaganjem ove vrste otpada u vidu intenzivnijeg inspekcijuskog nadzora. Takođe će se raditi na edukaciji građana i zaposlenih u komunalnom preduzeću o načinu odlaganja komunalnog opasnog otpada.

4.2.3. Organizacija reciklažnog dvorišta:

Prostor predviđen za reciklažno dvorište biće organizovan na način što će biti posebni kontejneri za različite vrste otpada sa jasnim oznakama, u zavisnosti od organizacije i veličine reciklažnog dvorišta kao i od finansijskih mogućnosti da se zbrine izvjesna količina otpada. Na području reciklažnog dvorišta biće postavljene adekvatne posude za odvajanje sledećih vrsta otpada: karton i papir, staklena ambalaža (obojena i providna), aluminijumske lumenke, plastične gajbe, PET ambalažni materijal, pjenasti polistiren, kabasti plastični material, kabasti drveni material, bijela tehnika, elektro oprema, otpadni kablovi, obojeni metali, čelični otpad, tekstil i zeleni otpad. Industrijski otpad neće biti deponovan na području reciklažnog dvorišta ni u kom obliku. Poseban dio reciklažnog dvorišta izdvojiće se za odlaganje opasnog otpada kao što su razne vrste ulja i antifrizi, zatim boje i lakovi, razrađivači i hemikalije. Sve posude na prostoru reciklažnog dvorišta biće označeni na propisan način kako bi se vršilo adekvatno razdvajanje i odlaganje.

Efekti uspostavljanja reciklažnog dvorišta su višestruki; u prvom redu je implementacija i usvajanje dobrih EU praksi u načinu zbrinjavanja komunalnog otpada čime će se postići valorizacija sekundarnih sirovina koje imaju tržišnu vrijednost, očuvanje resursa (npr. ušteda energije), mogućnost otvaranja novih radnih mjesta i iznad svega smanjen negativan efekat neadekvatnog odlaganja otpada na životnu sredinu.

4.2.4. Zbrinjavanje bio razgradivog otpada

Posebna pažnja u narednom četvorogodišnjem periodu obratiće se na proces prerade biootpada, posebno na otpada nastalog u procesu održavanja gradskih zelenih površina (u Katalogu otpada pod brojem 20 01 01) površina individualnih dvorišta, dijelova grada oko zgrada itd. Ovom tretmanu takođe podliježe i kuhinjski otpad (u Katalogu pod brojem 20 01 08) kao i niz drugih otpada organskog sastava po tačno propisanim uslovima.

Do sada je praksa zbrinjavanja ove vrste otpada bila takva da se on odlagao na privremeno odlagalište “ Jagnjilo” zajedno sa komunalnim otpadom. Veoma je bitan ovaj način zbrinjavanja biološki razgradivog otpada zbog smanjenja uticaja na životnu sredinu kao i zbog smanjenja opterećenja prostora gdje se ovaj otpad odlaže. Postoji više načina zbrinjavanja otpada organskog porijekla, najčešće se primjenjuju **anaerobna digestija** i **kompostiranje**.

Anaerobna digestija podrazumijeva recikliranje organskog materijala gdje kao produkt nastaje biogas koji se može upotrijebiti kao gorivo.

Drugi način je **kompostiranje** koje može biti otvorenog i zatvorenog tipa u zavisnosti od planiranog postupka. Produkt kompostiranja je kompost ili humus koji se nakon provjere kvaliteta stavlja u upotrebu. Ovakav način zbrinjavanja biootpada doprinjeće smanjenju količine ukupnog otpada na području predvođenom za skladištenje otpada, smanjiće se

troškovi odlaganja otpada, smanjenje zagađenje zemljišta, vode i vazduha a kao produkt dobiće se kvalitetan kompost koji će doprinjeti poboljšanju kvaliteta zemljišta.

Tako dobijen kompost biće upakovan u adekvatnu ambalažu i sa deklaracijom koja će sadržati sve potrebne podatke (klasa komposta, sastav, fizičko-hemijske parametre, pH vrijednost, namjena)

Akcionim planom će biti obuhvaćene aktivnosti koje treba sprovesti kako bi se uspostavilo postrojenje za kompostiranje a sve u sklopu buduće transfer stanice.

Aktivnosti su sledeće: (u akcionom planu)

1. Izrada studije izvodljivosti od strane relevantne institucije ili idejnog projekta kompostišta (sadržaće opis lokacije, proračun kapaciteta na osnovu relevantnih podataka dobijenih od "Čistoća" koje održava gradske zelene površine, definisati koji je tip kompostane prihvatljiviji, otvoreni ili zatvoreni tip, koji je kapacitet s obzirom na količinu produkovanog biootpada, neophodna infrastruktura (drobilica i ostala oprema, troškovi izgradnje)
2. Izvođenje radova na izgradnji kompostišta (nakon izrade projekta, uz sve prateće procedure pristupiće se izgradnji kompostišta)
3. Upravljanje i monitoring kompostištem
4. Edukacija zaposlenih u komunalnom preduzeću o postupanju sa organskim otpadom
5. Informisanje građana o prikupljanju biootpada i načinu njegove obrade
6. Nabavka i podijela adekvatnih posuda za odlaganje organskog otpada
7. Edukacija o načinu kompostiranja u domaćinstvima

Kako su Pljevlja opština sa velikim područjem pod zelenim površinama, u svom urbanom i ruralnom dijelu, u periodu održavanja tih površina dobija se velika količina materijala koji se može upotrijebiti u procesu kompostiranja. Kao otpad iz aktivnosti održavanja zelenih površina nastaju: drveće, šiblje, granje, trava i ostali elementi drvnog otpada koji nije hemijski tretiran u cilju zaštite. Kao sastavna komponenta kompostnog materijala upotrijebiće se i dio komunalnog otpada, porijeklom iz domaćinstva, ugostiteljskih uslužnih objekata, trgovina i privrede, koji je biološki razgradiv. Na taj način bi se dobio veći prostor za odlagaje ostalih vrsta komunalnog otpada na području transfer stanice.

Sistem upravljanja ovom vrstom otpada biće organizovan na posebnom dijelu transfer stanice predviđenom za tu namjenu. Prostor će sadržati posebno izdvojene kontejnere za odvajanje biološki razgradivog otpada.

Više je načina organizovanja procesa kompostiranja. Na prostoru transfer stanice planira se otvoreni sistem statične gomile sa provjetravanjem. Prostor će sadržati posebno izdvojene kontejnere za odvajanje biološki razgradivog otpada. Sakupljeni material će se obrađivati i nakon toga uvoditi na gomilu u sam process kompostiranja.

Neophodna sredstva i oprema za uspostavljanje procesa kompostiranja su:

- Objekti (specijalizovani kontejneri) za odlaganje organskog i zelenog otpada, drvenu masu
- Prostor i objekti za obradu biootpada sa opremom za obradu materijala
- Vaga nosivosti do 2 t
- Mašina za usitnjavanje (koju "Čistoća" već posjeduje)
- homogenizator i ostala prateća oprema
- Objekat (prostor) u kom će se vršiti pakovanje gotovog komposta sa neophodnom opremom i skladištem gotovog proizvoda

4.2.5. Upravljanje građevinskim otpadom

Građevinski otpad je otpad koji nastaje prilikom izgradnje, održavanja i rušenja građevinskih objekata može imati neopasne komponente, kao što su beton, cigla, pločice, keramika, drvo, staklo, bakar, bronza, mesing, aluminijum, olovo, cink, čelik, gvožđe, kalaj, mješani metal i kablovi koji ne sadrže ulje, katran od uglja i druge opasne supstance, i opasne komponente, koje su uglavnom predstavljene svim navedenim neopasnim komponentama koje sadrže ili su kontaminirane nekom od opasnih supstanci u Katalogu otpada građevinski otpad je klasifikovan na sledeći način:

17 Građevinski otpad i otpad nastao rušenjem (uključujući i iskopano zemljište sa kontaminiranih lokacija)

- 17 01 Beton, cigla, pločice i keramika
 - 17 01 01 beton
 - 17 01 02 cigle
 - 17 01 03 pločice i keramika
 - 17 01 06* mješavina ili pojedine frakcije betona, cigle, pločice i keramika koji sadrže opasne supstance, (M)
 - 17 01 07 mješavine ili pojedine frakcije betona, cigle, pločice i keramika drugačiji od 17 01 06*
- 17 02 Drvo, staklo i plastika
 - 17 02 01 drvo
 - 17 02 02 staklo
 - 17 02 03 plastika
 - 17 02 04* staklo, plastika i drvo koji sadrže opasne supstance ili su kontaminirani opasnim supstancama, (M)
- 17 03 Bituminozna smješa, katran i proizvodi sa katranom
 - 17 03 01* bituminozna smješa koja sadrži katran od uglja, (M)
 - 17 03 02 bituminozne smješa drugačije od 17 03 01*
 - 17 03 03* katran od uglja i proizvodi sa katranom, (A)
- 17 04 Metali (uključujući i njihove legure)
 - 17 04 01 bakar, bronza, mesing
 - 17 04 02 aluminijum
 - 17 04 03 olovo
 - 17 04 04 cink
 - 17 04 05 gvožđe i čelik
 - 17 04 06 kalaj
 - 17 04 07 miješani metali
 - 17 04 09* otpad od metala kontaminiran opasnim supstancama, (M)
 - 17 04 10* kablovi koji sadrže ulje, katran od uglja i druge opasne supstance, (M)
 - 17 04 11 kablovi drugačiji od 17 04 10*
- 17 05 Zemljište (uključujući zemljište sa kontaminiranih lokacija), kamen i iskopani muljeviti otpad
 - 17 05 03* zemljište i kamen koji sadrže opasne supstance, (M)
 - 17 05 04 zemljište i kamen drugačiji od 17 05 03*
 - 17 05 05* iskopani muljeviti otpad koji sadrži opasne supstance, (M)
 - 17 05 06 iskopani muljeviti otpad drugačiji od 17 05 05*
 - 17 05 07* otpad sa gusjenica koji sadrži opasne supstance, (M)
 - 17 05 08 otpad sa gusjenica drugačiji od 17 05 07*
- 17 06 Izolacioni materijali i građevinski materijali koji sadrže azbest

- 17 06 01*izolacioni materijali koji sadrže azbest, (M)
- 17 06 03*ostali izolacioni materijal koji se sastoji od ili sadrži opasne supstance, (M)
- 17 06 04 izolacioni materijali drugačiji od 17 06 01* i 17 06 03*
- 17 06 05*građevinski materijali koji sadrže azbest, (M)
- 17 08 Građevinski materijal na bazi gipsa
- 17 08 01*građevinski materijal na bazi gipsa kontaminiran opasnim supstancama, (M)
- 17 08 02 građevinski materijal na bazi gipsa drugačiji od 17 08 01*
- 17 09 Ostali otpad od građenja i rušenja
- 17 09 01*otpad od građenja i rušenja koji sadrži živu, (M)
- 17 09 02*otpad od građenja i rušenja koji sadrži PCB (npr. zaptivači koji sadrže PCB, podovi na bazi smola koji sadrže PCB, glazure koje sadrže PCB i kondenzatori koji sadrže PCB), (M)
- 17 09 03*ostali otpad od građenja i rušenja (uključujući miješane otpade) koji sadrži opasne supstance, (M)
- 17 09 04 miješani otpad od građenja i rušenja drugačiji od 17 09 01*, 17 09 02* i 17 09 03*

Napomena: Otpad obilježen * je opasni otpad i zbog načina njegovog tretmana nije predmet ovog Plana.

Do sadašnja praksa upravljanja ovom vrstom otpada je neodrživa. Građevinski otpad je odlagan na privremenu lokaciju za upravljanje otpadom "Jagnjilo". Kako se planira izgradnja transfer stanice sa reciklažnim dvorištem, jedan dio na području transfer stanice planiran je za odlaganje otpada koji je nastao kao posledica građevinskih aktivnosti.

Aktivnosti koje će se sprovesti u narednom četvorogodišnjem periodu su sledeće:

- Izrada Registra producenata građevinskog otpada na teritoriji opštine
- Izrada plana upravljanja otpadom od strane producenata
- Smanjenje nastanka građevinskog otpada na njegovom izvoru (Obaveza producenata da sačine plan upravljanja otpadom iz građevinarstva, obaveza reciklaže, primarne selekcije)
- Obaveza bezbijednog privremenog skladištenja do transporta na konačnu destinaciju
- Monitoring upravljanja građevinskim otpadom (praćenje količina deponovanog i recikliranog građevinskog otpada u odnosu na produkovanu količinu otpada)
- Informisanje producenata o načinu pravilnog zbrinjavanja ove vrste otpada

4. 2.6. Upravljanje ambalažnim otpadom

Predviđeno je, kako nalaže Zakon član 53, da se ova vrsta otpada odlaže na način što će se razdvajati u posude na mjestima predviđenim za odlaganje otpada.

Ambalažni otpad čine staklo, papir i karton, metal i plastika i odlagaće se u specijalizovane posude, označene bojama i nazivima vrste ambalaže koja se odlaže.

Posude će biti raspoređene u okviru zelenih ostrva nakon toga će biti transportovane na područje transfer stanice na dalju obradu. Zakon nalaže recikliranje najmaže 55 % ukupne mase amblaže stavljene na tržište na sledeći način:

- 1) 60% mase stakla
- 2) 60% mase papira i kartona
- 3) 50% mase metala
- 4) 22,5% mase plastike.

5.PROGRAM ODVOJENOG SAKUPLJANJA I TRANSPORTA KOMUNALNOG I GRAĐEVINSKOG OTPADA IZ DOMAĆINSTAVA I OD PROIZVOĐAČA KOJI NE PODLIJEŽU OBAVEZI DONOŠENJA PLANA UPRAVLJANJA OTPADOM, UKLJUČUJUĆI I KABASTI I DRUGI KOMUNALNI I GRAĐEVINSKI OTPAD KOJI NIJE MOGUĆE ODLOŽITI NA MJESTIMA PREDVIĐENIM ZA ODLAGANJE KOMUNALNOG I GRAĐEVINSKOG OTPADA;

Sakupljanje otpada iz stambenih i poslovnih prostora povjereno je “Čistoća”, koje je dužno da za odlaganje otpada iz stambenih i poslovnih prostorija, obezbijedi odgovarajuće posude za otpad (kontejnere, kante, plastične kese i sl).

Kartonski, plastični i ostali ambalažni otpad, stare novine i drugi papir, moraju se odložiti u posebno obilježene kontejnere.

U cilju stvaranja uslova za sakupljanje otpada, urbanističko-tehnička dokumentacija za izgradnju više etažnih stambenih i poslovnih zgrada, mora da sadrži i rješenje za obezbjeđenje prostora za postavljanje odgovarajućih posuda za otpad.

Stari namještaj, otpad bijele tehnike i drugi kabasti predmeti iz stambenih i poslovnih prostorija, mogu se samo izuzetno ostavljati na javnim površinama i to na mjestima i u vrijeme koje odredi preduzeće nadležno za čistoću, uz saglasnost organa lokalne uprave nadležnog za poslove komunalne inspekcije.

Detaljnija specifikacija poslova na održavanju čistoće vrši se prema godišnjem Programu koji najkasnije do 31. decembra tekuće godine, za narednu godinu donosi preduzeće nadležno za čistoću, a na koji saglasnost daje Skupština opštine.

Program sadrži:

- Područja za koje se Program donosi,
- Vrijeme i način održavanja čistoće na područjima za koje se Program donosi,
- Tehničko-tehnološke uslove za realizaciju Programa,
- Iznos sredstava potrebnih za realizaciju Programa.

Sastavni dio sistema sakupljanja otpada je plan postavljanja kontejnera.

Plan (projekat) sadrži:

- Arhitektonsko rješenje uređenja mjesta za posude za komunalni otpad
- Grafički prikaz svake lokacije posebno za postavljanje posuda za komunalni otpad

Lokacije se prikazuju na geodetskoj podlozi u razmjeri 1:1000 i za svaku lokaciju je definisan broj posuda, njihova namjena prema vrsti komunalnog otpada (papir, limena i PET ambalaža, ostali kućni otpad, itd.), naziv i broj lokacije.

Da bi se što veći dio teritorije opštine opremio potrebnim brojem različitih posuda prema planu postavljanja i obezbjedila zamjena polomljenih, potrebno je nabaviti dodatne količine posuda.

Kućni otpad se mora odvajati od ostalog otpada i na taj način dobiti potpuna jasna slika potrebne frekvencije sakupljanja otpada koji proizvodi domaćinstvo. Tako će se odrediti cijena koju će domaćinstva plaćati za usluge sakupljanja, transporta, reciklaže i odlaganja.

Za sakupljanje otpada iz domaćinstava, treba preduzeti sledeće mjere i aktivnosti:

- Pravilno organizovati selektivno sakupljanje otpada u posebne posude i njihovo pražnjenje
- Eliminirati stvaranje neuređenih odlagališta
- Organizovati reciklažno dvorište za prihvatanje kabastog otpada
- Promovirati otvaranja reciklažnog dvorišta i zelenih ostrva u kojima će građani sami donositi i odlagati otpad u posebne posude i kontejnere

- Sanirati postojeća neuređena odlagališta
- Rekultivisati sva obrađena neuređena odlagališta

Proizvođači otpada koji ne podliježu donošenju plana, odnosno koji proizvode manje od 40 tona neopasnog otpada na godišnjem nivou (trgovine, supermarketi, minimarket i dr), a proizvode značajnu količinu kartonske i papirne ambalaže, moraju u okviru svojih dvorišta imati posude za selektivno sakupljanje otpada, odnosno isti ne mogu odlagati u posude za odlaganje otpada iz domaćinstava.

6. SANACIJA NEUREĐENIH ODLAGALIŠTA OTPADA

Shodno Zakonu o upravljanju otpadom neuređena odlagališta otpada se definišu kao odlagališta na koje se otpad odlaže mimo Zakona i kao takva predstavljaju svojevrsne zagađivače životne sredine.

Mjesto koje se u dosadašnjoj praksi upravljanja otpadom koristilo za skladištenje otpada za teritoriju opštine Pljevlja je privremeno skladište otpada „Jagnjilo”. Pored toga na kako u urbanoj tako i u ruralnoj sredini javljaju se nelegalna odlagališta otpada koja su se vremenom formirala. Da bi takva praksa bila suzbijena, u prethodnom periodu „Čistoća” je pristupila uklanjanju i čišćenju većine nelegalnih odlagališta. Na mjestim gdje je identifikovan ovaj problem, pristupilo se čišćenju i uređenju nakon čega su postavljeni kontejneri koji imaju planiranu dinamiku pražnjenja. To je uveliko smanjilo problem nelegalnog odlaganja otpada ali problem još uvijek postoji na nepristupačnim mjestima.

Prvi korak u planiranju sanacije neuređenih odlagališta je njihovo lociranje nakon čega će se izvršiti njihova kategorizacija po vrsti otpada koji se odlaže, po površini koju zauzima i nakon toga će se planirati način sanacije tih lokacija.

U zavisnosti od dobijenih podataka sa terena postoji više opcija sanacije neuređenih odlagališta:

1. Izmještanje neuređenih odlagališta

Ovaj postupak se koristi u situaciji kada je u blizini neuređenog odlagališta veće uređeno odlagalište otpada-deponija i kada ja na neuređenom odlagalištu odložena mala količina otpada tako da je neisplativo vršiti njegovu potpunu sanaciju. Pri ovakvom načinu sanacije, količinu otpada sa neuređenog odlagališta treba uračunati u ukupnu količinu otpada koji se odloži na uređeno odlagalište.

2. Djelimična sanacija neuređenih odlagališta

Ovaj način sanacije se koristi ukoliko nije moguće izvršiti izmještanje neuređenog odlagališta. Osnovni uslov za primjenu ovog rješenja, osim određenih finansijskih sredstava koja su neophodna, je dovoljna udaljenost podzemnih voda od tijela deponije kako se ne bi desilo da problem daljeg zagađivanja okolnih voda ostane neriješen. Ukoliko detaljna analiza terena pokaže da su podzemne vode dovoljno udaljene, može se pristupiti djelimičnoj sanaciji deponije što podrazumijva njeno zatvaranje odnosno uređivanje na način da se minimizira njen negativan i potencijalno negativan uticaj na životnu sredinu.

Proces djelimične sanacije se realizuje na sledeći način:

- sakupljanje rasutog otpada na jednu gomilu čime se dobija tijelo deponije u obliku zarubljene kupe ili piramide;
- prekrivanje novodobijenog tijela deponije zaštitnim slojem, uglavnom geosintetičkim materijalom, kako bi se omogućilo slobodno oticanje atmosferskih voda bez njihovog prodiranja kroz samo tijelo deponije i formiranje procijednih voda;
- postavljanje obodnih kanala oko prekrivenog djela deponije za kontrolisano oticanje atmosferske vode kako se voda ne bi zadržavala i ugrožavala prekrivni sloj;
- postavljanje sloja humusa kao podloge za sađenje sloja vegetacije;
- postavljanje sistema za pasivnu degazaciju deponije - vertikalni biotrnovi;
- postavljanje određenog broja piezometara na različitim djelovima tijela deponije kako bi bilo moguće pratiti fizičko-hemijski sastav podzemnih voda kako bi bilo moguće utvrditi da li su primjenjene adekvatne mjere zaštite.

3. Potpuna sanacija neuređenih odlagališta

Ako se nakon analiza utvrdi značajan negativan uticaj odlagališta na životnu sredinu prisrupa se rješenju potpune sanacije neuređenih odlagališta. Potpuna sanacija neuređenog odlagališta zahtjeva izradu projekta potpune sanacije, planiranje finansijskih sredstava za takvu aktivnost kao i detaljne istražne radove što podrazumjeva topografska mjerenja, istraživanje kontakta sa podzemnim vodama i geotehnička istraživanja.

Potpuna sanacija deponije obuhvata sledeće procese:

- projektovanje mjera sanacije i zaštite životne sredine;
- privremeno prebacivanje otpada sa mjesta na kome se nalazio na neko drugo, za to pogodno mjesto;
- pripremanje terena za postavljanje vodonepropusnih materijala;
- ravnanje terena i postavljanje vodonepropusnog sloja gline određene debljine;
- postavljanje vodonepropusnih folija;
- varenje folija;
- postavljanje geotekstila i određene količine šljunka;
- postavljanje sistema za drenažu procednih voda (po potrebi);
- nasipanje i ravnanje otpada određene debljine;
- nasipanje sloja šljunka za degazaciju deponije;
- postavljanje sloja kompaktne gline i gornje nepropusne folije;
- nasipanje sloja zemlje određene debljine kao zaštita folije od mehaničkih udara;
- nasipanje sloja humusa;
- postavljanje biotrnova tj. sistema za aktivnu degazaciju deponije i piezometara za praćenje kvaliteta podzemnih voda

Troškovi sanacije neuređenih odlagališta

U zavisnosti od sprovedenih istraživanja, tipa i stanja neuređenih odlagališta, njihovog broja i vrste i količine otpada pristupiće se planiranju načina njhove sanacije. Pri odabiru načina sanacije vodiće se računa o smanjenju uticaja tih odlagališta na životnu sredinu i zdravlje ljudi kao i o tome koje su opcije finansijski najprihvatljivije.

Dosadašnja praksa je bila takva da se otpad sa neuređenih odlagališta odvezio na privremeno odlagalište otpada na "Jagnjilu". Izgradnjom transfer stanice sa reciklažnim dvorištem

pristupaće se prethodnoj obradi otpada sa nelegalnih odlagališta koji će biti razvrstavan i kao takav odlagaće se na prostoru transfer stanice i reciklažnog dvorišta.

Kako bi se planirala finansijska sredstva neophodna za sanaciju neuređenih odlagališta otpada sa cjelokupne teritorije opštine Pljevlja izvršiće se mapiranje neuređenih odlagališta i izrada Katastra neuređenih odlagališta otpada koji će sadržati sve neophodne podatke kako bi se mogao izraditi plan aktivnosti sa finansijskim planom.

7. UPRAVLJANJE OTPADOM U ZAŠTIĆENIM PODRUČJIMA

Na teritoriji opštine Pljevlja prostire se dio Nacionalnog parka "Durmitor". Durmitor je proglašen nacionalnim parkom Zakonom Narodne skupštine Crne Gore 6.8. 1952. godine (Sl. list NR Crne Gore, br.16-17/52). Nacionalni park, prema postojećem Prostornom planu posebne namjene, zahvata površinu od 33.400ha. Smješten na sjeverozapadu Crne Gore, Park obuhvata osnovni masiv Durmitora sa kanjonima Tare, Drage i Sušice i gornji dio kanjonske doline Grabovice i Komarnice. Prostor Durmitora oivičen je sa sjevera i sjeverozapada kanjonom rijeke Tare, sa zapadne i jugozapadne dolinama Pive, Komarnice, Grabovice i Bukovice, dok istočnu i jugozapadnu stranu čini rijeka Bukovica uzvodno od ušća rijeke Tušinje kao i put na potezu Donja Bukovica-Vražje jezero, Njegovuđa i Đurđevića Tara. Položaj nacionalnog parka Durmitor u biogeografskom pogledu pripada južno-dinarskom području i lociran je u sjevernom dijelu Crne Gore. Pljevaljski dio nacionalnog parka "Durmitor" je sa desne strane rijeke Tare.

NP "Durmitor" je uvršten u spisak Svjetske kulturne baštine, odlukom Međunarodnog komiteta za Svjetsku kulturnu i prirodnu baštinu, u Parizu 1980.godine. Rijeka Tara sa njenim kanjonom je UNESCO-vim programom "Čovjek i biosfera" 1977.godine uvrštena u svjetske ekološke rezerve biosfere.

NP "Durmitor" je predio sa očuvanim elementima životne sredine kao što su kvalitetna zemljišta tipa crnica i smeđeg zemljišta, u pogledu hidrografskih karakteristika se izdvaja po svojim specifičnostima(kanjoni Pive i Tare, veliki broj glečerskih jezera i karstnih vrela, povremeni i stalni izvori), vazduh, uslijed malog stepena naseljenosti ima karakter nezagađenosti. U raznovrsnom pejzažu Nacionalnog parka „Durmitor“ izdvojeno je šest tipova pejzaža i to: močvarni, brdski, mezofilni, planinski, visokoplaninski i antropogeni tip. Odlikuje se velikom raznovrsnošću biljnih i životinjskih vrsta Durmitor, kao najviša planina Dinarida, predstavlja jedan od centara razvoja balkanske, posebno dinarske flore, sa predstavnicima alpskih i alpsko-arktičkih flornih elemenata, a na južnim padinama, naročito u kanjonskim dolinama sreću se submediteranski, čak i mediteranski florni elementi, dok tresetišta nekih jezera predstavljaju enklave karakteristične za sibirске tajge. Odlikuje se izuzetno bogatom i raznovrsnom vaskularnom florom od preko 1300 vrsta i predstavlja jedan je od najznačajnijih refugijalnih centara arktotercijarne visokoplaninske flore. Durmitor se nalazi u centru Balkanskog poluostrva, koje je poznato kao stjecište biodiverziteta Evrope, Azije i Sredozemlja. Odlikuje velikim brojem zaštićenih životinjskih vrsta među kojima ima i reliktnih.

Odlaganje otpada u okviru NP "Durmitor" vrši se na način što su duž edukativnih staza postavljene korpe za odlaganje otpada. Nakon manifestacija koje se održavaju za zbrinjavanje nastalog otpada zadužena su komunalna preduzeća sa teritorije Pljevlja i Žabljak i služba Parka. Na Pljevaljskoj teritoriji postavljeni su kontejneri u neposrednoj blizini mosta na Tari, koji posjeti veliki broj turista, pogotovo u ljetnim mjesecima. Za pražnjenje i odvoz otpada zaduženo je komunalno preduzeće "Čistoća" i odvoz se vrši redovno po uspostavljenoj dinamici.

U narednom četvrogodišnjem periodu, zbrinjavanje otpada u dijelu NP "Durmitor" koji gravitira na teritoriji opštine Pljevlja organizovaće u skladu sa planiranim načinom odlaganja otpada.

Aktivnosti u narednom periodu su sledeće:

- Formiranje punktova za separato odlaganje otpada na lokacijama Lever Tara i Đurđevića Tara
- Postavljanje info tabli sa informacijama o načinu odlaganja otpada kao i o zabranama bacanja otpada van posuda
- Izradiće se flajeri i lifleti kojima će se posjetioci informisati i edukovati o značaju očuvanja zaštićenog područja od otpada
- Uspostaviće se saradnja sa lokalnim stanovništvom u cilju edukacije o načinima odlaganja otpada i prevencije nastanka neuređenih odlagališta kao i održavanje površina na kojim su smješteni punktovi za odlaganje otpada

8. EDUKACIJA

Da bi se upravljanje otpadom moglo sprovesti kako nalažu smjernice Evropske unije, crnogorsko zakonodavstvo i Državni plan upravljanja otpadom kao krovni dokument mora se obezbjediti aktivno učešće svih činilaca na lokalnom nivou; lokalne samouprave, komunalnog preduzeća zaduženog za zbrinjavanje kao i građana.

Potrebno je izgraditi nivo ekološke svijesti i odgovornosti kod svih navedenih aktera a prvenstveno o uticaju otpada na životnu sredinu kao i o važnosti otpada kao svojevrsnog resursa.

Osnovna tri elementa ekološke svijesti su:

Ekološka znanja obuhvataju saznanja o ograničenosti prirode (prirodnih resursa) i potrebi uspostavljanja dinamičke vrijednosti između prirodnih i društvenih sistema koje stvaraju ljudi, o uzrocima koji dovode do ekološke krize i njenom globalnom karakteru i potrebi globalne strategije društvenog razvoja kao pretpostavci opstanka života.

Vrjednovanje ekološke situacije je određeno sistemom vrijednosti društva ili društvene grupe u kojoj se razvija ekološka svijest i izražava stavove društva ili grupe prema životnoj sredini.

Ekološko ponašanje je vezano za konkretnu akciju koja ima za cilj rješavanje ekološkog problema. Ekološko ponašanje je određeno: osobinama ličnosti, ljudskim potrebama i mogućnostima njihovog zadovoljavanja.

Program podizanja ekološke svijesti podrazumijeva aktivnosti države i lokalnih samouprava koje imaju za cilj poboljšanje odnosa stanovništva prema okruženju u kome žive i podsticanje ekološkog aktivizma različitih društvenih i starosnih grupa.

Unaprijeđenje nivoa javne svijesti podrazumijva:

- uticaj na ponašanje pojedinaca u pravcu smanjenja nastanka otpada
- usvajanje znanja o adekvatnom načinu odlaganja otpada
- razumjevanje značaja otpada kao resursa i njegove ponovne upotrebe
- priprema komponenata koje se mogu reciklirati za proces reciklaže

Kako bi se Plan upravljanja otpada implementirao na zamišljeni način potrebno je blagovremeno započeti sa aktivnostima informisanja i edukacije po unaprijed utvrđenom

planu. Jedna od aktivnosti u akcionom planu je i izrada Plana edukacije i informisanja javnosti. Plan će izraditi nadležna služba opštine Pljevlja u saradnji sa predstavnicima preduzeća "Čistoća" Plan edukacije i informisanja sadržaće: informativni dio, informativno-edukativnu kampanju i edukativni dio.

Kroz planirane aktivnosti svi akteri biće upoznati sa osnovnim načelima u procesu upravljanja otpadom, načinom na koji se organizuje upravljanje otpadom na teritoriji opštine, moguće posledice neadekvatnog upravljanja po životnu okolinu i zdravlje ljudi, značaj smanjenja količina otpada, vrstama otpada i načinima njihovog odlaganja. Takođe će se predstaviti infrastruktura i način odlaganja posebnih vrsta otpada u skladu sa Planom.

Važan dio plana edukacije je i informisanje građana kroz promotivne kampanje kao što su podjela informativnih štampanih materijala osmišljenog sadržaja, medijske promocije, organizovanje tematskih radionica sa ciljnim grupama.

Ciljne grupe se formiraju kako bi se postigao što veći efekat razvoja svijesti prema tome su i veoma raznovrsne:

- zaposleni u lokalnoj upravi i u komunalnom preduzeću kao glavnim akterima u lancu upravljanja otpadom
- građani mjesnih zajednica koje gravitiraju na teritoriji opštine
- vaspitače i obrazovni kadar u školskim i predškolskim ustanovama
- djeca školskog i predškolskog uzrasta

Za osmišljavanje i sprovođenje edukacije biće zaduzene službe opštine Pljevlja zaduzene za praćenje zbrinjavanja otpada, zaštitu životne sredine, komunalna inspekcija i predstavnici komunalnog preduzeća "Čistoća".

U toku i nakon realizacije plana biće kontinualno vršen monitoring realizacije Plana edukacije kako bi se pratilo nivo realizacije Plana i efektivnost provedenih mjera.

9. MJERE SPRJEČAVANJA NASTANKA ILI SMANJENJA KOLIČINE KOMUNALNOG OTPADA I NEGATIVNOG UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU

Izgradnjom transfer stanice sa reciklažnim dvorištem riješiće se problem odlaganja komunalnog i neopsanog građevinskog otpada i glavni akcenat u zbrinjavanju biće na reciklaži. Smanjenje količine otpada podrazumjeva umanjenje količine bilo koje vrste otpada koji nastaje, obrađuje se, skladišti ili odlaže. Tehnike smanjenja otpada se usredsređuju na umanjenje izvora otpada ili aktivnost reciklaže koja smanjuje količinu otpada.

Uvođenjem programa selektivnog sakupljanja otpada znatna količina na taj način sakupljenog otpada će ulaziti u proces reciklaže i na taj način će se dobiti produkti koji će biti upotrbljivi kao sekundarna sirovina.

Sprečavanju nastajanja ili smanjenja količine otpada i negativnih uticaja na životnu sredinu u opštini Pljevlja, mora biti posvećena posebna pažnja. Pravilno upravljanje otpadom zasniva se na poštovanju osnovnih principa, a prije svega principa hijerarhije, koji predstavlja redosljed prioriteta u praksi upravljanja otpadom:

- sprječavanje stvaranja otpada i redukcija, odnosno smanjenje korišćenja resursa i smanjenje količina ili opasnih karakteristika nastalog otpada
- priprema za ponovnu upotrebu proizvoda za istu ili drugu namjenu
- reciklaža, odnosno obrada otpada radi dobijanja sirovine za proizvodnju istog ili drugog proizvoda
- iskorišćenje vrijednosti otpada (kompostiranje, spaljivanje uz iskorišćenje energije i dr.)

- odlaganje otpada na uređene deponije

Smanjivanje otpada na izvoru

Za razliku od drugih opcija u hijerarhiji otpada, redukcija otpada nije opcija koja se može odabrati u nedostatku drugih. O redukciji se mora razmišljati svaki put kada se donosi odluka o korišćenju resursa. Redukcija mora biti osmišljena od projektovanja, preko izrade do transporta, ambalaže i prodaje proizvoda. Potrošači takođe treba da aktivno učestvuju u redukciji otpada kupovinom proizvoda koji daju minimalni otpad.

Osnov dobrog upravljanja komunalnim otpadom na lokalnom nivou jeste smanjenje količina otpada na izvoru i primarna selekcija. Te principe treba približiti stanovništvu, uz konstantno jačanje javne svijesti o neophodnosti takvog djelovanja i svim koristima koje oni donose.

Za period obuhvata planiranja, 2016-2020. godina, ovim Planom su predviđene sljedeće aktivnosti:

- Uspostavljanje sistema primarne selekcije na principu dvije kante – suva i mokra komponenta
- Uspostavljanje sakupljačke mreže na seoskom području, kao uslov postizanja cilja uspostavljanja sakupljačke mreže na cjelokupnoj teritoriji opštine Pljevlja
- Organizovanje sakupljanja tzv. "suve" komponente otpada (ambalažni otpad) u seoskim naseljima (aktivnosti po pitanju primarne separacije u seoskim naseljima odvijace se paralelno sa uključivanjem seoskih naselja u organizovani sistem sakupljanja otpada)
- Izgradnja reciklažnog dvorišta
- Izgradnja sabirno-pretovarne, tj. transfer stanice
- Nabavka nedostajuće opreme za sakupljanje reciklabilnih materijala (kante i kontejneri, vozila i dr.)
- Podizanje kapaciteta komunalnog preduzeća
- Opremanje velikih generatora ambalaže (megamarketi, hoteli i dr. ugostiteljski objekti, administrativni objekti, škole, groblja i dr.) opremom za sakupljanje većeg kapaciteta (kontejneri od 7 m³, pres kontejneri i sl.)
- Uspostavljanje saradnje sa operaterima sistema i ostvarivanje bliže saradnje sa reciklerima
- Inteziviranje aktivnosti u domenu jačanja javne svijesti i održavanje kontinuiteta u tom pogledu – organizovanje kampanja i tribina, informisanje građana preko medija, organizovanje akcija sakupljanja pojedinih vrsta otpada, eko kampova, različitih kampanja
- Unapređenje saradnje komunalnog preduzeća i stanovništva inteziviranjem aktivnosti istog u domenu animacije stanovništva
- Obezbeđivanje društveno-korisnog poslovanja komunalnog preduzeća
- Uspostavljanje GIS aplikacije sa ciljem praćenja stanja u oblasti upravljanja otpadom i poboljšavanja baze podataka o komunalnom i drugim vrstama otpada u opštini Pljevlja
- Smanjenje količine otpada koji će se odlagati na deponiji

Ponovna upotreba i reciklaža

Ponovna upotreba je prema Zakonu o upravljanju otpadom, postupak kojim se proizvodi ili dijelovi proizvoda koji nijesu okarakterisani kao otpad, tj. imaju neku svoju upotrebnu vrijednost, ponovo upotrebljavaju za istu svrhu za koju su i namijenjeni ili neku drugu.

Neki proizvodi su dizajnirani da bi se mogli koristiti više puta. U nekim slučajevima proizvodi se mogu preraditi u proizvode iste ili slične namjene. Ponovnim korišćenjem

proizvoda štedi se energija, smanjuju se troškovi odlaganja, kao i troškovi trgovaca i potrošača.

Reciklaža, s druge strane, predstavlja postupak prerade otpada kojim se iz materijala koji je proglašen otpadom dobijaju proizvodi, materijali ili supstance koje se mogu upotrijebiti u iste ili druge namjene. Reciklaža je značajna kako u domenu industrijskog, tako i u domenu komunalnog otpada. U oba slučaja se mogu ostvariti izuzetno značajni tehnički, ekološki i ekonomski efekti. Najznačajniji su svakako: smanjenje količina industrijskog i komunalnog otpada koje bi se morale trajno zbrinuti odlaganjem na deponije (čime se vijek deponija produžava) i značajno usporavanje procesa iscrpljivanja prirodnih sirovinskih resursa.

Da bi nešto bilo ponovo upotrijebljeno ili reciklirano, neophodno ga je odvojiti na samom početku, tj. kada potencijalno postaje otpad, ili ga naknadno izdvojiti iz mješanog otpada. Ukoliko se izdvajanje određenog materijala iz otpada odvija prije nego se on odloži u mješoviti otpad, takva aktivnost se naziva **primarnom selekcijom ili izdvajanjem na izvoru**, dok se naknadno izdvajanje datog materijala iz miješanog otpada naziva **sekundarna selekcija**.

Uspješnost sprovođenja primarne selekcije na prvom mjestu zavisi od infrastrukture (kante, kontejneri, vozila za sakupljanje i transport otpada, reciklažna dvorišta) koju je u obavezi da obezbijedi država ili jedinica lokalne samouprave. Ukoliko je infrastruktura obezbijedena, odgovornost za uspješnost leži na svijesti stanovništva i privrednih subjekata o važnosti i dobitima koje primarna selekcija otpada donosi i društvu i pojedincima, ali i na cjelokupnom sistemu upravljanja otpadom u domenu sakupljanja i dalje obrade otpada. Uspješnost sekundarne selekcije, ukoliko infrastruktura postoji (postrojenje za povrat materijala), isključiva je odgovornost onih koji se bave upravljanjem i radom postrojenja za povrat materijala.

10. REGIONALNO POVEZIVANJE

Regionalnim povezivanjem se definišu zajednički ciljevi više lokalnih zajednica u upravljanju otpadom u pogledu racionalnog i održivog postupanja sa otpadom.

Regionalni putevi zastupljeni na teritoriji opštine su: Pljevlja–Metaljka; Pljevlja – Đurđevića Tara – Mojkovac; Slijepač most – Vrulja – Trlica; Gradac – Šula; Dajevića Han – Čemerno.

Za upravljanje otpadom u opštini Pljevlja najvažniji je regionalni putni pravac Pljevlja – Đurđevića Tara – Žabljak –Nikšić –Risan. Značaj ovog putnog pravca određuje Državni plan upravljanja otpadom u zavisnosti od toga koja će od tri opcije biti izabrana. Takođe veliku važnost ima regionalni put Pljevlja-Bijelo Polje preko Vrulje i Slijepač mosta, u toku je rekonstrukcija i sanacija ovog putnog pravca čime će se dobiti kvalitetna saobraćajnica kojom će se odvijati transport otpada u slučaju da se realizuje opcija koja predviđa da regionalni centar za sjever Crne Gore bude u Bijelom Polju.

Jedinice lokalne samouprave definišu zajedničke ciljeve u upravljanju otpadom sporazumom skupština pod uslovima utvrđenim Zakonom.

Saradnja će se uspostavljati i na regionalnom nivou, pogotovo sa opštinama u prekoraničnom regionu, u cilju razmjene iskustava i znanja u oblasti upravljanja otpadom kao i zajedničkih akcija koje se mogu finansirati sredstvima EU.

Praćenje realizacije Plana upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom-Monitoring

U cilju praćenja i evaluacije realizacije Plana upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom definisani su indikatori ključnih aktivnosti koji će biti praćeni i analizirani.

Definisani indikatori će se pratiti na godišnjem nivou o čemu će biti sačinjeni izvještaji kako narativni tako i finansijski.

Tabela16.

	2016	2017	2018	2019	2020
INDIKATOR					
1.Dinamika izgradnje transfer stanice (sprovodiće se na tromjesečnom nivou)					
2.Dinamika izgradnje reciklažnog dvorišta sa sortirnicom (sprovodiće se na tromjesečnom nivou)					
3.Broj domaćinstava uključenih u sistem odvojenog sakupljanja otpada					
4.Broj punktova za odvojeno sakupljanje					
5.Broj očišćenih neuređenih odlagališta sa podacima o količini otpada					
6.Naplata usluga sumarno					
7. Broj radionica sprovedenih u cilju podizanja svijesti i informisanosti					
8.Odaziv građana na radionicu					
9.Količina odloženog građevinskog otpada u odnosu na proizvedenu					

Indikator 1: Dinamika izgradnje transfer stanice (sprovodiće se na tromjesečnom nivou)

Od usvajanja Plana upravljanja komunalnim i građevinskim otpadom pratiće se aktivnosti koje se odnose na izgradnju transfer stanice sa reciklažnim dvorištem. Ovim su obuhvaćene i

pripreme aktivnosti koje će biti praćene svakodnevno a izvještavaće se na tromjesečnom nivou.

Indikator 2: Dinamika izgradnje reciklažnog dvorišta sa sortirnicom(sprovodiće se na tromjesečnom nivou)

Pratiće se od pripremnih aktivnosti do realizacije a izvještavanje će biti na tromjesečnom nivou.

Indikator 3: Broj domaćinstava uključenih u sistem odvojenog sakupljanja

Planirano je da ovaj indikator bude praćen od izgradnje transfer stanice sa reciklažnim dvorištem. Očekuje se da će svake godine broj domaćinstava uključenih u sistem da se povećava u skladu sa razvojem infrastrukture tj. napretkom uspostavljanja sistema.

Indikator 4: Broj punktova za odvojeno sakupljanje

Paralelno sa uspostavljanjem sistema transfer stanice radiće se na stvaranju uslova za odvojeno sakupljanje prvenstveno na gradskim a kasnije i na ruralnim područjima. Pratiće se broj izgrađenih punktova na godišnjem nivou.

Indikator 5: Broj očišćenih neuređenih odlagališta sa podacima o količini otpada

Ovaj indikator je pokazatelj stanja neuređenih odlagališta na teritoriji opštine. Pratiće se broj neuređenih odlagališta gdje će referenti broj biti broj koji je naveden u trenutnom stanju u Planu. Biće praćena i količina otpada kao i status neuređenih odlagališta.

Indikator 6: Naplata usluga

Pratiće se procenat naplate usluga na godišnjem nivou.

Indikator 7: Broj radionica sprovedenih u cilju podizanja svijesti i informisanosti

Radionice će se organizovati u cilju uviđenja građana u novi način sakupljanja otpada kako bi sistem bio što funkcionalniji. Obuke će se provoditi po utvrđenom Planu obuka a indikator će pratiti broj izvedenih radionica na godišnjem nivou.

Indikator 8: Odaziv građana na radionicu

Broj učesnika na radionicama po organizovanoj radionici.

Indikator 9: Količina odloženog građevinskog otpada u odnosu na proizvedenu

Pratiće se količina odloženog otpada u odnosu na količinu nastalog i recikliranog otpada. Indikator će se pratiti na godišnjem nivou.

11. AKCIONI PLAN SA DINAMIKOM REALIZACIJE

Akcioni plan upravljanja otpadom opštine Pljevlja 2016-2020					
<i>Mjera</i>	<i>Aktivnost</i>	<i>Odgovoran za realizaciju</i>	<i>Indikator ostvarenosti i izvori verifikacije</i>	<i>Period realizacije</i>	<i>Potrebna sredstva i izvor finansiranja</i>
Specifični cilj 1. Unaprijeđenje sistema upravljanja komunalnim i građevinskim otpadom					
1. Izgradnja transfer stanice sa reciklažnim dvorištem	1.1. Izrada Studije izvodljivosti	Opština Pljevlja Direkcija javnih radova	Izrađena Studija izvodljivosti	IV kvartal 2016	Vlada Crne Gore Kapitalni budžeta 15.000,00€
	1.2. Priprema Idejnog rješenja i	Opština Pljevlja Direkcija	Izrađeno Idejno rješenje i	IV kvartal 2016	Vlada Crne Gore Kapitalni

Lokalni plan upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom u opštini Pljevlja za period 2016-2020. godine

	Glavnog projekta	javnih radova	Glavni projekat		budžeta 30.000,00€
	1.3.Izrada Elaborata procjene uticaja na životnu sredinu	Opština Pljevlja Direkcija javnih radova	Izrađen Elaborat procjene uticaja na životnu sredinu	IV kvartal 2016	Vlada Crne Gore Kapitalni budžeta 5.000,00€
	1.4.Izgradnja transfer stanice sa reciklažnim dvoristem	Opština Pljevlja Direkcija javnih radova	Uspostavljan sistem transfer stanice sa reciklažnim dvoristem	IV kvartal 2017	Vlada Crne Gore Kapitalni budžeta Opština Pljevlja Grant 700.000,00 €+ 380.000,00 €
Specifični cilj 2.: Uspostavljen sistem za separatan sakupljanje otpada					
2. Zbrinjavanje komunalnog otpada	2.1.Formiranje punktova za selektivno odlaganje otpada na gradskom i ruralnom području	Opština Pljevlja "Čistoća".	Uspostavljen o 60 punktova za selektivno odlaganje otpada	I kvartal 2017- kontinualno	Opština Pljevlja "Čistoća" Grant 10.000,00 €
	2.2 Nabavka neophodne infrastrukture za uspostavljanje sistema selektivnog sakupljanja otpada	Opština Pljevlja "Čistoća".	Nabavljena oprema	I i II kvartal 2018	Opština Pljevlja JP "Čistoća" Vlada Crne Gore Kapitalni budžeta Grant 70.000,00€
Specifični cilj 3. Uspostavljen sistem zbrinjavanja i prerade biološku razgradivog otpada					
3. Zbrinjavanje biološki razgradivog otpada	3.1 Izrada studije izvodljivosti	Opština Pljevlja Direkcija javnih radova	Izrađena Studija izvodljivosi	I kvartal 2018	Vlada Crne Gore Kapitalni budžeta Opština Pljevlja 10.000,00€
	3.2 Priprema	Opština	Izrađeno	I kvartal	

Lokalni plan upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom u opštini Pljevlja za period 2016-2020. godine

	Idejnog rješenja i Glavnog projekta	Pljevlja Direkcija javnih radova	Idejno rješenje i Glavni projekat	2018	Vlada Crne Gore Kapitalni budžeta Opština Pljevlja 20.000,00€
	3.3 Izrada Elaborata procjene uticaja na životnu sredinu	Opština Pljevlja Direkcija javnih radova	Izrađen Elaborat procjene uticaja na životnu sredinu	I i II kvartal 2018	Vlada Crne Gore Kapitalni budžeta Opština Pljevlja 4.000,00
	3.4 Izgradnja kompostane	Opština Pljevlja Direkcija javnih radova	Uspostavljen sistem zbrinjavanja biološki razgradivog otpada	III i IV kvartal 2018	Vlada Crne Gore Kapitalni budžeta Opština Pljevlja Grantovi 500.000,00 €
Specifični cilj 4. Uspostavljen sistem sakupljanja otpada koji ne podliježe obavezi donošenja plana					
4. Program sakupljanja otpada iz domaćinstava i proizvođača koji podliježu obavezi donošenja plana	4.1 Uspostavljanje punktova za odlaganje otpada	Opština Pljevlja "Čistoća".	Broj punktova za odlaganje otpada		MORIT Opština Pljevlja Vlada Grantovi 10.000,00€
Specifični cilj 5. Sanirana neuređena odlagališta otpada					
5. Sanacija neuređenih "divljih" odlagališta otpada sa teritorije opštine	5.1 Izrada Katastra neuređenih odlagališta sa urbanih i ruralnih područja opštine	Opština Pljevlja "Čistoća".	Izrađen Katastar neuređenih odlagališta	I Kvartal 2017	MORIT Opština Pljevlja "Čistoća"
	5.2 Sanacija neuređenih odlagališta otpada	Opština Pljevlja "Čistoća".	Podaci o načinu i stepenu sanacije neuređenih	kontinualno	Opština Pljevlja "Čistoća" 100.000,00 €

**Lokalni plan upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom u opštini
Pljevlja za period 2016-2020. godine**

			odlagališta		
	5.3 Monitoring stanja neuređenih odlagališta otpada	Opština Pljevlja "Čistoća".	Izvještaji o stanju neuređenih odlagališta	kontinualno	Opština Pljevlja "Čistoća"
Specifični cilj 6. Sprovedene kampanje na temu podizanja nivoa javne svijesti u oblasti upravljanja komunalnim i neopasnim otpadom					
6. Podizanje nivoa javne svijesti u oblasti upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom	6.1 Izrada Plana edukativnih kampanja sa sadržajem i dinamikom	Opština Pljevlja "Čistoća".	Izrađen Plan edukativnih kampanja	IV kvartal 2016	Opština Pljevlja "Čistoća"
	6.2 Realizacija edukativnih radionica	Opština Pljevlja "Čistoća".	Broj realizovanih edukativnih radionica	Kontinualno prema prethodnom Planu	Opština Pljevlja "Čistoća" 5.000,00€
	6.3 Izrada promotivnih brošura	Opština Pljevlja "Čistoća".	Broj promotivnih brošura	I Kvartal 2017	Opština Pljevlja "Čistoća" 5.000,00€
Specifični cilj 7. Uspostavljen sistem monitoringa realizacije plana					
7. Praćenje realizacije Plana upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom – monitoring	7.1 Izrada plana monitoring sa dinamikom i indikatorima koji će se pratiti	Opština Pljevlja "Čistoća".	Izrađen Plan monitoring za period 2016-2020 god.	IV Kvartal 2016	Opština Pljevlja "Čistoća"
	7.2 Realizacija monitoringa i izvještavanje	Opština Pljevlja "Čistoća".	Izvještaji o monitoringu	kontinualno	Opština Pljevlja "Čistoća" MORIT

Tabela 17.

Dinamika realizacije odabranih načina i postupaka upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom

Nakon procedure usvajanja Lokalnog plana upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom pristupiće se njegovoj realizaciji sa očekivanom dinamikom na sledeći način:

- Definisaće se sve aktivnosti koje je neophodno provesti kako bi se omogućio prelazak na novi način zbrinjavanja otpada a odnose se na aktivnosti izgradnje transfer stanice sa reciklažnim dvorištem (rok za realizaciju: kraj 2016.godine)
- Priprema neophodne dokumentacije za projektovanje i izgradnju transfer stanice sa reciklažnim dvorištem (rok za realizaciju: januar 2017.- maj 2017. godine)
- Izgradnja sistema transfer stanice sa reciklažnim dvorištem (rok za realizaciju: jun 2017 – jun 2018)
- Nakon uspostavljanja sistema transfer stanice radiće se na stvaranju uslova za uspostavljanje sistema prerade biootpada- kompostiranje (rok za realizaciju: jul 2017- maj 2018)
- Paralelno sa pripremama za izgradnju sistema transfer stanice radiće se na uspostavljanju infrastrukture za selektivno odlaganje otpada u pogledu formiranja zelenih ostrva tj. punktova za odvojeno sakupljanje komunalnog otpada kao i nabavke neophodne opreme za realizaciju ove aktivnosti. Aktivnost će se izvoditi prema Planu koji će se definisati na početku svake godine za datu godinu (rok za realizaciju: aktivnost će se odvijati kontinualno do konačne pokrivenosti cjele teritorije opštine).
- Kako bi se Plan uspješno implementirao a kako je predviđeno organizovaće se informativne i edukativne radionice na kojim će učešće uzeti upravljačke strukture iz oblasti upravljanja otpadom, javni sektor, privatni sektor kao i građani. Realizacija ove aktivnosti realizovaće se po Planu utvrđenom na početku godine za tekuću godinu (rok za realizaciju: aktivnost će se odvijati kontinualno).
- Kao obavezna je predviđena i aktivnost praćenja realizacija Lokalnog plana upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom – Monitoring (rok za realizaciju: aktivnost će se odvijati kontinualno).

Za implementaciju i realizaciju Plana odgovorna je lokalna samouprava sa sledećim subjektima: Služba za stambeno- komunalne poslove saobraćaj i vode, Komunalno preduzeće “Čistoća “d.o.o., Komunalna policija i Sekretarijat za uređenje prostora.

12. DINAMIKA FINANSIRANJA I IZVORI SREDSTAVA

Praksa razvijenih zemalja je potvrdila da uz dobru organizaciju, optimalnu i adekvatnu savremenu opremu i kvalitetan transport, treba očekivati značajne ekonomske rezultate i potpuno opravdanje investicija u sistemu upravljanja otpadom u opštini Pljevlja.

Segmentu predselekcije otpada treba posvetiti posebnu pažnju, jer se na taj način može očekivati brza edukacija i brzi realan prihod od prodaje izdvojenih materijala. Tržište materijala je domaće i inostrano:

- *karton i papir – prodaja domaćem i inostranom tržištu,*
- *PET ambalaža – prodaja na inostranom tržištu,*
- *plastika – prodaja na inostranom tržištu,*
- *aluminijaska ambalaža – prodaja na domaćem i inostranom tržištu,*
- *staklo – prodaja na inostranom tržištu.*

otpada imaju ekonomski efekat ostvarivanja profita, efekat očuvanja postojećih resursa i veoma bitno smanjenje zagađenja životne sredine na prostoru opštine Pljevlja.

Lokalni plan upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom u opštini Pljevlja za period 2016-2020. godine

Predselekcija, presovanje, baliranje, reciklaža i prerada izdvojenih sirovina, direktno će uticati na smanjenje zagađenja životne sredine na mjestu nastanka otpada.

Prilikom ekonomske analize upravljanja otpadom, moraju se uzeti u obzir troškovi:

- *izgradnje transfer stanice i reciklažnog dvorišta ,*
- *odvojenog sakupljanja otpada,*
- *prevoza otpada,*
- *odlaganja otpada,*
- *sanacija neuređenih odlagališta otpada.*

Planom se predviđa mogućnost učešća privatnog sektora i njegovog ulaganja u primarnu reciklažu. U posljednje vrijeme u Evropi je prisutna saradnja između privatnog i javnog sektora, što je doprinijelo efikasnijem održivom razvoju i zaštiti životne sredine. Navedeno bi dovelo do poboljšanja infrastrukture, veće realizacije, smanjenja troškova, stvaranja većih prihoda i jednostavnije i brže usluge.

Potrebna sredstva mogu biti obezbijedena kreditima međunarodnih finansijskih institucija, fondova Evropske Unije (instrument predpristupne pomoći IPA), budžeta Crne Gore, budžeta opštine Pljevlja, i privatnim ulaganjima (javno-privatno partnerstvo, koncesije i dr.).

Investicioni troškovi predviđeni za realizaciju izgradnje transfer stanice sa reciklažnim dvorištem (Državni plan).

Opcija 1	Vrsta instalacija	Status	Broj instalacija	Investiciona vrijednost po instalaciji	Ukupna investiciona vrijednost	2018	2019
Pljevlja	Transfer stanica	planirana	1	700.000	700.000	700.000	
	Reciklažno dvorište sa sortirnicom	planirana	1	380.000	380.000		380.000

Tabela 18 .

Da bi se Plan upravljanja otpadom za prostor opštine Pljevlja realizovao za period 2016-2020. godine, potrebno je da se obezbijede finansijska sredstva za nabavku opreme, sredstava i uređaja kao i za obezbjeđivanje prostora i kadrova.